

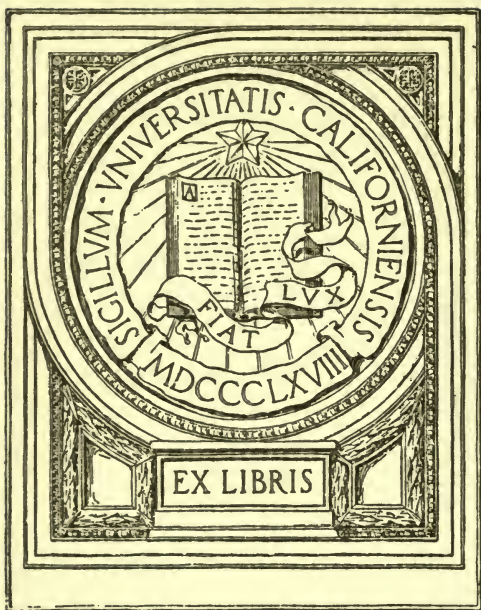
746

PA
3561
P44
1909
MAIN

UC-NRLF

B 4 028 807

~~746~~
~~P531~~

FEB 4 1919

LOCORUM COMMUNIIUM SPECIMEN

DISSERTATIO INAVGVRALIS

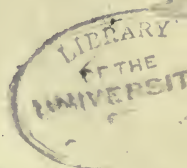
QVAM AD SVMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES AB
AMPLISSIMO PHILOSOPHORVUM ORDINE GRYPHISWALDENSI

RITE IMPETRANDOS SCRIPSIT

ERNESTUS PFLUGMACHER

GRYPHIAE
TYPIS HANS ADLER
MCMIX

Consensu et auctoritate ordinis philosophorum dissertationem
typis expressam esse testatur

Bernheim

regis a consiliis intimis ordinis philosophorum h. a. decanus.

Ad ordinem philosophorum de comprobanda dissertatione
rettulit

Alfredus Gercke, professor p. o.

Examen rigorosum habitum est a. d. III. non. Sext. a. MCMIX.

PA356

P44

1909

MAIN

Alfredo Gercke

Sacrum

736448

Certe facultas quaedam loquendi homini natura insita est, neque antiquissimorum temporum poetae¹⁾ ingenium eorum laudibus tollere omittunt, qui vi verborum praeter ceteros florebant. Nec vero hanc naturalem eloquentiam tractandam nobis proposuimus, sed Platonem et Aristotelem secuti²⁾ ad eos oratores spectamus, qui ratione quadam et disciplina in orationibus componendis utuntur. Maximeque, quantum orator arte valeat, inde apparere videtur, quod res novas in lucem profert neque sententiis tritis iisdemque exemplis usque repetitis abundat.

Quamquam vetustiorum oratorum orationes perditas esse plurimas dolemus, tamen quin talibus exemplis, quae loci communes appellantur, usi sint testimonia antiquitatis perlustrantes dubitare non possumus³⁾. Isocratem Gorgiae discipulum aequae ac magistrum orationes e locis communibus composuisse viri doctissimi⁴⁾ non solum negant, quin etiam Siculae illi disciplinae se opposuisse contendunt.

---

¹⁾ Noti praeclari illi Homeri versus, qui Nestorem hunc in modum laudat: *A 249 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ.*

Accedit de Ulixē: *I 223 οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.*

²⁾ Plato enim in Phaedro dialogo 261 B Socratem iocantem facit his verbis: *Ἄλλ' ἤ τὰς Νέστορος καὶ Ὀδυσσεύος τέχνας μόνον περὶ λόγων ἀχρήστας, . . .* quibus Nestorem et Ulixem artes rhetoricas conscripsisse fingit. Cum hac re Aristotelis verba conferas, qui apud Ciceronem [Brut. § 46] ante Coracem et Tisiam „neminem solitum via nec arte dicere“ tradit.

³⁾ cf. Blass Att. Ber. I² p. 53.

⁴⁾ cf. Blass Att. Ber. II² p. 23: Für die, welche das behaupteten, bestand die Rede aus Gemeinplätzen wie das Wort und der Satz aus Buchstaben, und ihr Unterricht wird, gleich wie der des Gorgias, ein Einprägen dieser Gemeinplätze gewesen sein. Anders Isocrates, der auf die unendliche Verschiedenheit der einzelnen Fälle und ferner auf die künstlerische Form die gebührende Rücksicht nimmt. Alios conferas apud Gercke in Mus. Rhen. LXII (1907) p. 193.

Primum quidem Aristotelis testimonia inspicimus, qui de via ac ratione vetustiorum oratorum haec exponit: *sophist. elench.* 84. 183^b27. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὐρόντες παντελῶς ἐπὶ μικρόν τι προήγαγον· οἱ δὲ νῦν εὐδοκιμοῦντες πᾶράλαβόντες πᾶρά πολλῶν οἶον ἐκ διαδοχῆς τῶν κατὰ μέρος προαγαγόντων οὕτως ηὔξηκασιν. Τεισίας μὲν μετὰ τοὺς πρώτους, Θρασύμαχος¹⁾ δὲ μετὰ Τεισίαν, Θεόδωρος²⁾ δὲ μετὰ τοῦτον, καὶ πολλοὶ πολλὰ συνενηνόχασιν μέρη· διόπερ οὐδὲν θαυμαστὸν ἔχειν τι πλῆθος τὴν τέχνην· ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν προεξεργασμένον, ἀλλ' οὐδὲν παντελῶς ὑπῆρχεν. καὶ γὰρ τῶν περὶ τοὺς ἐριστικoὺς λόγους μισθαρνοῦντων ὁμοία τις ἦν ἡ παιδείσις τῇ Γοργίου³⁾ πραγματεία. λόγους γὰρ οἱ μὲν ῥητορικοὺς, οἱ δ' ἐρωτητικούς ἐδίδοσαν ἐκμανθάνειν, εἰς οὓς πλειστάκις ἐμπίπτειν ᾤθησαν ἑκάτεροι τοὺς ἀλλήλων λόγους. Tisiam igitur, Thrasy-machum, Theodorum, Gorgiam, recentiores artem quandam loquendi excoluisse, eloquentiam a primordiis continua disciplina [οἶον ἐκ διαδοχῆς] promovisse Aristoteles testatur. Jam illos λόγοι ῥητορικοὶ inspicimus, quos Aristoteles apud Ciceronem locos communes appellat. His fere verbis Cicero⁴⁾ Aristotelem loquentem iuducit: „... artem et praecepta Siculos Coracem et Tisiam conscripsisse, nam antea neminem solitum via nec arte, sed accurate tamen et descripte plerosque dicere; scriptasque fuisse et paratas a Protagora rerum illustrium

1) Thrasy-machum *ὑπερβάλλοντες λόγοι, ἀφορμαὶ ῥητορικαί, προοίμια* conscripsisse Suidas, Athenaeus, Plutarchus testes [conferas E. Schwartz. De Thrasy-macho Chalcedonio. Rost. 1893. p. 4/5] tradunt, quae cum exemplis ediscendis ab Aristotele infra *λόγοι ῥητορικοὶ* appellatis comparem.

2) cf. Drerup [Jahrb. f. klass. Philol. 27 Suppl. Bd. (1902) p. 334.], qui Theodoro nimiam auctoritatem tribuere videtur.

3) Gorgiae nomen ab Aristotele ceteris postpositum esse, ut notissimi eloquentiae praeceptoris exemplum maximam vim haberet, Gercke magistrum secutus puto. cf. Hermes XXXII (1897) p. 346.

4) cf. Cic. Brut. § 46—48. Neque verba Graeca olim a Gercke detecta et huc attracta omittam. cf. Rhet. Gr. V 6 Walz: *μετὰ δὲ ταῦτα Κόραξ πρῶτον ἑπάντων συνεστήσατο διδασκαλίαν περὶ ῥητορικῆς· οἱ γὰρ πρὸ αὐτοῦ ἐπιτηδεύοντες τὴν τέχνην ὥς ἐμπειρίαν τινὴ καὶ ἐπιμελείαν χρώμενοι ἐπετήδευον, καὶ οὗτος [οὔτοι G.] μὲν οὐ μετὰ λόγου καὶ αἰτίας οὐδὲ τέχνης τινός. τούτου δὲ . . .* cf. Hermes XXXII (1897) p. 344

disputationes, qui nunc communes appellantur loci¹⁾; Quod idem fecisse Gorgiam, quem singularum rerum laudes vituperationesque conscripsisse, quod iudicaret hoc oratoris esse maxime proprium, rem augere posse laudando vituperandoque rursus affligere; huic Antiphontem²⁾ Rhanumsium similia quaedam habuisse conscripta; . . . nam Lysiam primo profiteri solitum artem esse dicendi; deinde quod Theodorus esset in arte subtilior, in orationibus autem ieiunior, orationes eum scribere aliis coepisse, artem removisse. Similiter Isocratem . . .". Posterioris antiquitatis testimonia³⁾ omitto, praesertim cum ex Aristotelis duobus locis inter oratores Tisiam, Protagoram, Gorgiam, Thrasy Machum, Theodorum, Antiphontem, Lysiam, Isocratem necessitudinem quandam statuendam esse satis apparere⁴⁾ videatur.

Isocrates ipse de via sua et disciplina haec docet. Cf. 13, 16—18: φημί γάρ ἐγὼ τῶν μὲν ἰδεῶν, ἐξ ὧν τοὺς λόγους ἅπαντας καὶ λέγομεν καὶ συντίθεμεν, λαβεῖν τὴν ἐπιστήμην οὐκ εἶναι τῶν πάνυ χαλεπῶν, ἣν τις αὐτὸν παραδῶ μὴ τοῖς ῥαδίως ὑπισχνουμένοις ἀλλὰ τοῖς εἰδόσι τι περὶ αὐτῶν· τὸ δὲ τούτων ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πραγμάτων ἃς δεῖ προελέσθαι καὶ μεῖξαι πρὸς ἀλλήλας καὶ τάξαι κατὰ τρόπον, ἔτι δὲ τῶν καιρῶν μὴ διαμαρτεῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι πρεπόντως ὅλον τὸν λόγον καταποιεῖν καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὐρύθμως καὶ μουσικῶς εἰπεῖν, ταῦτα δὲ πολλῆς ἐπιμελείας δεῖσθαι καὶ ψυχῆς ἀνδρικῆς καὶ δοξαστικῆς ἔργον εἶναι, καὶ δεῖν τὸν μὲν μαθητὴν πρὸς τῇ τὴν φύσιν ἔχειν,

¹⁾ Protagorae „καταβάλλοντας λόγους“ a Sexto Empirico allatos [adv. mathem. VII. 60] tales locos communes fuisse J. Bernays coniecit [Ges. Abh. I p. 117], quibus Protagora τὸ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν praecepisse dicitur. Aristot. Rhet. II. 24. 1402a. 23 (p. 168 R.): καὶ τὸ τὸν ἥττω δὲ λόγον κρείττω ποιεῖν τοῦτ' ἐστίν . . . τὸ Πρωταγόρου ἐπάγγελμα [Spengel. Art. script. p. 28]. De Thrasy Macho conferas supra p. 6.

²⁾ Antiphontis προοίμια et ἐπιλογοὶ ex talibus exemplis et sententiis ediscendis constituisse suspicari licet. cf. Spengel Art. script. p. 105.

³⁾ cf. Cic. Brut. § 30; Cic. orat. § 37, § 175. Quint. III 1,8.

⁴⁾ Quae maxime cognoscuntur ex illo Aristotelico οἶον ἐκ διαδοχῆς et ex Ciceronis verbis inter se cohaerentibus: quod idem fecisse Gorgiam . . . Antiphontem . . . similia . . . deinde . . . similiter Isocratem . . .

όταν χρή, τὰ μὲν εἶδη¹⁾ τῶν λόγων μαθεῖν, περὶ δὲ τὰς χρήσεις αὐτῶν γυμνασθῆναι, τὸν δὲ διδάσκαλον τὰ μὲν οὕτως ἀκριβῶς οἶόν τ' εἶναι διελθεῖν ὥστε μηδὲν τῶν διδακτῶν παραλιπεῖν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τοιοῦτον αὐτὸν παράδειγμα παρασχεῖν ὥστε τοὺς ἐκτυπωθέντας καὶ μιμήσασθαι δυναμένους . . .

Isocratem, quid natura atque vis orationis sit, declarando Gorgiam magistrum sequi²⁾ notissimum est. 4,8: Ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν ὥσθ' οἶόν τ' εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν πολλαχῶς ἐξηγήσασθαι, καὶ τὰ τε μεγάλα ταπεινὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς μικροῖς μέγεθος περιθεῖναι, καὶ τὰ τε παλαιὰ καινῶς διελθεῖν καὶ περὶ τῶν νεωστὶ γεγενημένων ἀρχαίως εἰπεῖν, . . . Talia ex Siculo illo fonte fluxisse Plato nobis tradit. Cf. Phaedr. 267 A³⁾: Τεισίαν δὲ Γοργίαν τε ἐάσομεν εὐδειν, οἱ πρὸ τῶν ἀληθῶν τὰ εἰκότα εἶδον ὡς τιμητέα μᾶλλον, τὰ τε αὖ σμικρὰ μεγάλα καὶ τὰ μεγάλα σμικρὰ φαίνεσθαι ποιούσι διὰ ῥώμην λόγου, καινὰ τε ἀρχαίως τὰ τ' ἐναντία καινῶς, . . . Eadem fere Gorgiana praecepta Aristoteles apud Ciceronem testatur⁴⁾, qui Gorgiam rem augere posse laudando vituperandoque rursus affligere docuisse tradit. Ex arte rhetorica testimonium accedit, quo eadem dupliciter dicendi facultas cognoscitur. Cf. Aristot. Rhet. III. 18. 1419b, 3. (R. p. 233)⁵⁾: καὶ δεῖν ἔφη Γοργίας τὴν μὲν σπουδὴν διαφθεῖρειν τῶν ἐναντίων γέλῳτι τὸν δὲ γέλῳτα σπουδῇ, ὀρθῶς λέγων. Neque Isocrates in aliis orationibus a Gorgiana, ne dicam Siculo professione deficere videtur, quippe qui in Busiri inter omnes constare dicat 11,4: δεῖ τοὺς μὲν εὐλογεῖν τινὰς βουλομένους πλείῳ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς προσόντ' ἀποφαίνειν, τοὺς δὲ κατηγοροῦντας τὰναντία τούτων ποιεῖν. Qua ex re illud⁶⁾ τὰ σμικρὰ μεγάλα καὶ τὰ μεγάλα σμικρὰ φαίνεσθαι dilucide apparet.

¹⁾ cf. 9,9: πᾶσι τοῖς εἶδεσι διαποιεῖται τὴν ποίησιν. Isocrates voce εἶδει vel ἰδέα idem fere significare videtur, quod posteriores τόποι appellant. Cf. Gercke Mus. Rh. LXII (1907) p. 195.

²⁾ cf. Mus. Rhen. LXII (1907) p. 194.

³⁾ cf. Hermes XXXII (1897) p. 344.

⁴⁾ totum locum conferas supra. p. 7.

⁵⁾ cf. Spengel Art. script. p. 81.

⁶⁾ cf. supra Phaedr. 267 A.

In sequenti Panegyrici paragrapho nona Isocrates eodem modo in verba magistri iurare videtur. Gorgiae enim περὶ καιροῦ pauca praecepta extitisse suspicari possumus, si quidem Dionysio credimus. Cf. Dion. Halic. de verb. comp. 68. [p. 45 Us.-R.]¹⁾: καιροῦ δὲ οὔτε ῥήτωρ οὐδείς οὔτε φιλόσοφος εἰς τόδε γε τέχνην ὥρισεν, οὐδ' ὅσπερ πρῶτος ἔπεχειρήσεε περὶ αὐτοῦ γράφειν Γοργίας ὁ Λεοντίνος οὐδὲν ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον ἔγραψεν. Iam ea, quae de hac re apud Isocratem inveniuntur, scrutari liceat. Cf. 4,9: αἱ μὲν γὰρ πράξεις αἱ προγεγεννημένοι κοιναὶ πᾶσιν ἡμῖν κατελείφθησαν, τὸ δ' ἐν καιρῷ ταύταις καταχρήσασθαι καὶ τὰ προσήκοντα περὶ ἐκάστης ἐνθυμηθῆναι καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὖ διαθέσθαι τῶν εὖ φρονούντων ἰδιόν ἐστιν. Haec verba ex Gorgiano fonte originem ducere et ex Dionysii testimonio et inde intelligitur, quod ea, quae orator in paragrapho nona dicit, cum antecedentibus²⁾ praeceptis aptissime cohaerent, de quibus dubitari non potest³⁾. Neque alibi Isocrates περὶ καιροῦ similia commemorare praetermittit. Cf. 13,13: τοὺς μὲν γὰρ λόγους οὐχ οἷόν τε καλῶς ἔχειν, ἣν μὴ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ πρεπόντως καὶ τοῦ καινῶς [ἔχειν] μετάσχωσιν. Et 12,85: ἣν ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου δόξω τισὶ τῶν καιρῶν ἀμελεῖν, ὥς ἣν περὶ ἀνδρὸς τοιούτου διαλεγόμενος παραλίπω τι τῶν ἐκείνῳ τε προσόντων ἀγαθῶν καὶ μοι προσηκόντων εἰπεῖν. 10,29: αἰσθάνομαι δ' ἑμαυτὸν ἔξω φερόμενον τῶν καιρῶν καὶ δέδοικα . . . Huc accedunt: 4,187; 7,78. Tamen orator Leontinus de hac re multa atque etiam totum librum conscripsisse propterea minime videtur, quod apud Dionysium leguntur⁴⁾: οὐδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον (scil. περὶ καιροῦ) ἔγραψεν. Itaque Gorgiam illud παλαιὰ καινῶς διελθεῖν et τὸ ἐν καιρῷ καταχρῆσθαι aliaque praecepta, quae in Panegyrici prooemio inveniuntur, Olympiaco aut epitaphio prae-mississe suspicer, praesertim cum Isocrates illas magistri orationes cum in singulis locis tum in prooemio⁵⁾ exponendo valde imitari videatur.

1) cf. Spengel Art. script. p. 80.

2) § 8, cf. p. 8.

3) cf. supra p. 8.

4) cf. Gercke Hermes XXXII (1897) p. 347.

5) quae infra docere conabor p. 12.

Isocratem non solum unius Gorgiae praecepta in Pannegryrici prooemio afferre sed in oratione elaboranda et Gorgiae et aliorum oratorum scriptis usum esse grammaticos antiquitatis non effugit. Cf. Philostr. V. 1; 17,3 (p. 21 Kayser)¹⁾: αἰτίαν ὁμῶς παρέδωκεν, ὥς ἐκ τῶν Γοργίᾳ σπουδασθέντων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν συντεθείη. Cf. Theon progymn. (Spengel Rhet. gr. Vol. II p. 93): εὖροις δ' ἂν καὶ παρὰ Ἰσοκράτει ἐν τῷ πανηγυρικῷ τὰ ἐν τῷ Λυσίου ἐπιταφίῳ καὶ τῷ [Γοργίου]²⁾ Ὀλυμπικῷ. Cf. Ps. Plut. Vit. Isocr. p. 83: τὸν δὲ πανηγυρικὸν ἔτεσι δέκα συνέθηκεν, οἱ δὲ δεκαπέντε λέγουσιν, ὃν μετενηνοχέαι ἐκ τοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ Λυσίου. Cf. Phot. bibl. p. 487b: τάχα δ' ἂν τις αὐτὸν αἰτιάσαιτο κλοπῆς, ἐξ ὧν ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ αὐτοῦ πολλὰ τῶν κατὰ τοῦς ἐπιταφίους λόγους εἰρημένων Ἀρχίνῳ³⁾ τε καὶ Θουκυδίδῃ καὶ Λυσίᾳ ὑπεβάλλετο.

Nos vestigia antiquitatis secuti non solum orationes supra a grammaticis allatas sed etiam omnes eiusdem generis laudationes⁴⁾ et alias et ipsius Isocratis orationes perscrutemur, locos communes investigemur.

Laudationes funebres notae sunt Gorgiae, Thucydidis⁵⁾, Archini³⁾, Dionis, Lysiae, Platonis, Demosthenis, Hyperidis⁶⁾. Accedunt Gorgiae et Lysiae Olympiaci, Isocratis orationes, aliaeque, quas suo loco commemorabo. Tamen fortuna illas orationes adeo non nobis servavit, ut praeter Isocratis scripta fragmentisque quibusdam exceptis nihil nisi Thucydidis, Platonis, Lysiae, Hyperidis, Demosthenis epitaphii usque ad hanc aetatem pervenerint.

Harum orationum nonnullas spurias, alias fictas neque omnes ante populum habitas esse viri docti coniecerunt.

¹⁾ testimonia conferas apud Westermann Quaest. Demosth. partic. II. Lips. 1831. p. 34/5. Spengel Art. script. p. 66.

²⁾ Gorgiae nomen Blass adiecit. Att. Ber. II² p. 262.

³⁾ de fide epitaphii Archino tributū ex eis, quae K. W. Krüger explicavit, dubitari non potest. cf. Histor. philol. Stud. I, Berol. 1837. p. 242.

⁴⁾ conferas Westermann [Quaest. Demosth. partic. II. Lips. 1831. p. 23—48], qui omnes epitaphios, qui unquam habiti sunt, enumerat.

⁵⁾ aut ipsius Periclis.

⁶⁾ cf. Plat. Meux. 234b; Dion. Halic. de admir. vi Dem. p. 180 (Us.-R.); Ps. Long. de subl. 34.

Platonem in Menexeno Thucydidis auctoritatem imitatum esse Dionysius dicit¹⁾. Certe Platonem Menexenum confecisse, ut artem rhetoricam, ut solebat, illuderet, Wendland demonstravit²⁾. Demosthenem epitaphii, qui nomen oratoris prae se fert, auctorem non fuisse Dionysius adnotat³⁾, qui de illa oratione acriter iudicat. Quod iudicium recentioris aetatis viri docti omnes fere secuti sunt⁴⁾. Hyperides a plurimis laudatur⁵⁾. Lysiae epitaphium spurium esse viri docti⁶⁾ contendunt, quibus alii⁷⁾ obstant. Sed res illas accuratius explicare longum est neque propositum adiuvatur, nonnulla dato loco commemorabo. Tamen omnes orationes perquirendas esse puto, ut oratores inde a Gorgia usque ad Hyperidem eadem ratione uti eluceat.

Isocratem cum in aliis orationibus tum in Panegyrico componendo priorum oratorum vestigia non mediocriter premere iisdem fere sententiis et interdum iisdem verbis uti atque illos vetustiores oratores in sequentibus apparebit. Orator ipse eos, qui antea de eadem re dixerunt, generatim memorat, nomina omittit. 4,74: καίτοι μ'ὃν λέληθεν, ὅτι χαλεπὸν ἔστιν ὕστατον ἐπελθόντα λέγειν περὶ πραγμάτων πάσαι

¹⁾ cf. Demosth. p. 180,12 (Us.-R.): *Θουκυδίην παραμμούμενος*.

²⁾ cf. die Tendenz des platonischen Menexenus, Hermes XXV (1890) p. 171.

³⁾ cf. p. 228,22 (Us.-R.): *ὁ τε φοβητικὸς καὶ κενὸς καὶ παιδαριώδης ἐπιτάφιος*.

⁴⁾ cf. Schaefer. Demosthenes und seine Zeit. Lips. 1889. III² p. 36. Blass Att. Ber. III², 1 p. 404.

⁵⁾ cf. Ps. Long. de subl. 34: *τὸν ἐπιτάφιον ἐπιδεικτικῶς ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος διέθετο*. Similiter Blass de hac Hyperidis oratione iudicat. Cf. Att. Ber. III², 2. p. 90.

⁶⁾ cf. Wilamovitz Abh. d. Berl. Akad. d. Wiss. Abt. IV. 1886. p. 35. — Blass Att. Ber. I³ (1887). p. 447. — E. Wolff. Quae ratio intercedat inter Lysiae epitaphium et Isocratis Panegyricum. Berol. 1895. — R. Nitzsche. Ueber die griech. Grabreden der klass. Zeit. Altenb. 1901.

⁷⁾ cf. Le Beau, Lysias Epitaphios als echt erwiesen. Stuttg. 1863 (qui alios affert p. 6–10). Thomaschik. de Lysiae epit. authentia versimili, dissert. Vrat. 1887. Hos sequor, praesertim cum antiquitatis grammatici (cf. supra p. 10.) Lysiae epitaphium in dubium non vocent. Quos conferas apud Le Beau p. 2–4.

προκατελιημμένων καὶ περὶ ὧν οἱ μάλιστα δυνηθέντες τῶν πολιτῶν εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς δημοσίᾳ θάπτομένοις πολλάκις εἰρήκασιν. Accedit, quod Isocrates saepius in Panegyrico aemulos admonet atque aggreditur. 4,13: τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ὀρώ . . . . 4,19: ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι . . . . 4,53: διὸ δὴ καὶ κατηγοροῦσί τινες ἡμῶν . . . . 4,89: ὁ πάντες θρυλοῦσιν . . . . 4,97 ἃ κοινὰ πάντων ἐστὶ τῶν ναυμαχούντων, οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ λέγοντα διατρίβειν. 4,188: σκοπεῖν, ὅπως ἄμεινον ἔμοῦ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐροῦσιν.

Jam prooemia aggrediamur. In initio orationis, quae publice ante populum more antiquo habebatur, orator aut deos aut homines, qui aut certamen aut orationem habendam constituerunt, paucis tangere solet. Neque Isocrates ab illa consuetudine deficere videtur, qui eos vituperat, qui orationum panegyricarum morem instituerunt, his verbis 4,1: Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων, ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων εὐτυχίας οὕτω μεγάλων δωρεῶν ἡξίωσαν, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ πονήσασιν καὶ τὰς αὐτῶν ψυχὰς οὕτω παρασκευάσασιν, . . . τούτοις δ' οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν. Isocrates illis verbis, quibus Panegyricum incipit, Gorgiae magistro se opponere¹⁾ videtur, qui in Olympiaci initio eos laudat, qui ludos dederunt. Haec Aristoteles nobis servavit: Rhet. III. 14²⁾: οἷον Γοργίας μὲν ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ λόγῳ „ὑπὸ πολλῶν ἀξιοὶ θαυμάζεσθαι, ὧ ἄνδρες Ἕλληνες“, ἐπαινεῖ γὰρ τοὺς τὰς πανηγύρεις συναγαγόντας, Ἰσοκράτης δὲ ψέγει ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων ἀρετὰς δωρεαῖς ἐτίμησαν, τοῖς δ' εὖ φρονοῦσιν οὐδὲν ἄθλον ἐποίησαν. Iam Thucydidis aetate oratores principia dicendi ab eo cepisse, qui morem laudationis funebris habendae condidit, ex epitaphii initio intelligitur. Cf. Thuc. II, 35: Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκῶτων ἡδὴ ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν

¹⁾ tamen hac quoque in re Isocrates vetustioris disciplinae discipulum se praebet, quae de eadem re dupliciter dicere posse docebat. In § 43 enim orator eodem loco ita utitur, ut prioris aetatis oratores paulo ante vituperatos laudet. Cf. 4,43: *Τῶν τοίνυν τὰς πανηγύρεις καταστησάντων δικαίως ἐπαινουμένων*, . . .

²⁾ cf. Rauchenstein Ausgew. Reden d. Isocr.⁶ 1908. (Berlin) p. 32.

λόγον τόνδε, . . . Simili modo Lysias in Olympiaci prooemio Herculem laudibus tollit, qui primus ludos illos edidisse dicitur. Cf. Lys. Olymp. § 1¹⁾: Ἀλλων τε πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὧ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνήσθαι, καὶ ὅτι τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος . . . ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, . . . γνώμης δ' ἐπίδειξιν . . . Omnibus locis ex orationum prooemiis supra allatis similem sententiam inesse nemo neget. Maxime quidem Gorgiae et Lysiae verba inter se consentiunt, quibuscum Isocrates consilio [πολλάκις ἐθαύμασα] pugnare videtur, quod oratoris facultatem robori corporis praeferendam esse multis verbis disserit. Tamen orator in eodem Panegyrico²⁾ hunc locum Lysiacum usurpare non dubitat.

Neque in sequentibus inter Isocratem et Lysiam communia desiderantur. Cf. Is. 4, 3—4: οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πολλοὶ τῶν προσποισησάμενων εἶναι σοφιστῶν ἐπὶ τοῦτον τὸν λόγον ὥρμησαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐλπίζων τοσοῦτον διοῖσιν ὥστε τοῖς ἄλλοις μηδὲν πώποτε δοκεῖν εἰρησθαι περὶ αὐτῶν, ἅμα δὲ προκρίνας τούτους καλλίστους εἶναι τῶν λόγων, ὅτινες περὶ μεγίστων τυγχάνουσιν ὄντες, ... Ab hac splendidissima dictione Lysiae sermo simplex multum differere videtur. Cf. Lys. Olymp. 3³⁾: ἡγοῦμαι γὰρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρήστων καὶ σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ καὶ πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλευεῖν. Utrumque oratorem eadem sententia uti apparet, tamen inter Isocratem et Lysiam hoc maxime interest, quod Isocrates, ut sibi nimis placere et aemulis obtrectare⁴⁾ solet, se omnes superare velle [τοσοῦτον διοῖσιν] dicere non neglit.

Deinde omnes fere oratores ea re consentiunt, quod oratoris verba rebus factis satisfacere non posse praemittunt. Quibus Isocrates in Panegyrici initio se opponit, se omnes, qui de eadem re verba fecerint, victurum esse fusius prae-

¹⁾ cf. Rauchenstein p. 32.

²⁾ cf. § 43. Quae infra tractare liceat.

³⁾ cf. Rauchenstein p. 33.

⁴⁾ eodem modo Aleidamantem paulo post aggreditur in § 11. Cf. Reinhardt, de Isocr. aemulis, Diss. Bonnae 1873 p. 15 sq.; Mus. Rhen. LXII (1907) p. 184.

dicat. Cf. 4,13: τοὺς μὲν γὰν ἄλλους ἐν ταῖς προσιμίαις ὁρῶ καταπραϋνοντας τοὺς ἀχροατὰς καὶ προφασίζομένους ὑπὲρ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, καὶ λέγοντας τοὺς μὲν ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν¹⁾ αὐτοῖς ἢ παρασκευῇ, τοὺς δ' ὡς χαλεπὸν ἐστὶν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἐξευρεῖν. ἐγὼ δ' ἦν μὴ καὶ τοῦ πράγματος ἀξίως εἶπω καὶ τῆς δόξης τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ χρόνου, μὴ μόνον τοῦ περὶ τὸν λόγον ἡμῖν διατριφθέντος... παρακελεύομαι μηδεμίαν συγγνώμην ἔχειν, ἀλλὰ καταγελαῶν²⁾ καὶ καταφρονεῖν. Certe illud ἐν ταῖς προσιμίαις καταπραϋνεσθαι τοὺς ἀχροατὰς apud oratores vetustiorum temporum usitatissimum erat³⁾. Antiphontis quidem scripta accuratius perlustrantibus in quintae orationis prooemio idem inter verba oratoris et facta ipsa contrarium occurrit, quo artificio orator utitur, ut se ipsum excuset et gratiam iudicum colligat. iam oratoris verba audiamus. Cf. Antiph. περὶ τοῦ Ἡρ. φόνου 1—7: Ἐβουλόμην μὲν, ὦ ἄνδρες, τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πραγμάτων ἐξ ἴσου μοι καθεστάναι τῇ τε συμφορᾷ καὶ τοῖς κακοῖς τοῖς γεγεννημένοις· νῦν δὲ τοῦ μὲν πεπεῖραμαι πέρα τοῦ προσήκοντος, τοῦ δὲ ἐνδεής⁴⁾ εἰμι μᾶλλον τοῦ συμφέροντος... οὐ δέ με δεῖ σωθῆναι μετὰ τῆς ἀληθείας⁴⁾ εἰπόντα τὰ γενόμενα, ἐν τούτῳ με βλάπτει ἢ τοῦ λέγειν ἀδυναμία. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη τῶν οὐ δυναμένων λέγειν ἀπιστοὶ γενόμενοι τοῖς ἀληθέσιν, ... οὐ δυνάμενοι δηλῶσαι⁴⁾ αὐτά· πολλοὶ δὲ τῶν λέγειν δυναμένων πιστοὶ γενόμενοι... ἀνάγκη οὖν, ὅταν τις ἀπειρος⁴⁾ ἢ τοῦ ἀγωνίζεσθαι, ἐπὶ τοῖς τῶν κατηγορῶν λόγοις εἶναι μᾶλλον ἢ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ἔργοις καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῶν πραγμάτων. ἐγὼ οὖν, ὦ ἄνδρες,

¹⁾ Haec verba cum Platonis Menexeno Dümmler coniecit, cf. Akademica, Giessen 1889. p. 25. Cf. Plat. Menex. 235 C D: ἐξ ὑπογυίου γὰρ παντῶσιν ἡ αἴρεσις γέγονεν, ὥστε ἴσως ἀναχασθήσεται ὁ λέγων ὥσπερ αὐτοσχεδιάζειν... Σω: ... οὐδὲ αὐτοσχεδιάζειν τά γε τοιαῦτα χαλεπόν.

²⁾ Ad hanc rem orator in oratione quinta redit. Cf. 5, 84: τότε μὲν γὰρ παρεκελεύομην τοῖς ἀκουσομένοις καταγελαῶν μοῦ...

³⁾ Thrasymachi locos communes commemoro, qui ἔλεοι nominantur [Aristot. Rhet. III, 1. 1404a, 14. p. 175 R.], qui artem misericordiae movendae tractabant. Cf. E. Schwartz. p. 6.

⁴⁾ cf. Thuc. infra p. 15.

αἰτήσομαι ὑμᾶς, . . . εἰκὸς γὰρ ἐν ἀνδράσι γε ἀγαθοῖς . . .
τάδε δέομαι ὑμῶν, . . συγγνώμην ἔχειν μοι, . . . οὐ γὰρ δί-
καιον οὗτ' ἔργῳ ἀμαρτόντα διὰ ῥήματα σωθῆναι, οὗτ' ἔργῳ
ὀρθῶς πράξαντα διὰ ῥήματα ἀπολέσθαι· τὸ μὲν γὰρ ῥήμα
τῆς γλώσσης ἀμάρτημά ἐστι, τὸ δὲ ἔργον τῆς γνώμης. Huc
accedit, quod Antipho saepius hoc inter verba et facta
opposito utitur, ut iudicibus de innocentia rei persuadeat.
Cf. περὶ τοῦ Ἡρ. φόνου 84: καὶ οἳ μὲν ἄλλοι ἀνθρωποὶ τοῖς
ἔργοις τοὺς λόγους ἐλέγχουσιν, οὗτοι δὲ τοῖς λόγοις τὰ
ἔργα ζητοῦσιν ἄπιστα καθιστάναι. Eadem sententia isdem
verbis expressa in orationis sextae paragrapho 47 invenitur¹).
Eadem quidem excusatione similibusque verbis, quibus Anti-
pho in prooemio supra allato, Thucydides in epitaphii prin-
cipio utitur, tamen re tractanda ceteros laudatores infra
enumerandos longe praecellit. Quibus enim de causis ars
persuadendi difficilis sit, scriptor scrutatur, partes audien-
tium suscipit, optimeque cogitationes eorum qui audiunt,
assequitur. Neque enim res bene gestas verbis adaequare
aut superare sed aequum quoddam atque modicum genus
dicendi [τὸ μετρίως εἰπεῖν] oratoris interesse praeclare
disserit. Age locum inspiciamus: Cf. Thuc. II, 35, 4—17:
ἐμοὶ δ' ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενο-
μένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα καὶ νῦν περὶ
τὸν τάφον τόνδε . . . , καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς
κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν
γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀλη-
θείας βεβαιοῦται. ὅ τε γὰρ ξυνειδῶς καὶ εὖνους ἀκροατῆς
τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρω πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται
νομίσαιε δηλοῦσθαι, ὅτε ἄπειρος ἐστὶν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι,
διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ
τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον
ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι
ῶν ἤκουσε· τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη
καὶ ἀπιστοῦσιν²). Apud Platonem quidem in Menexeno

¹) cf. Blass Att. Ber. I², p. 141.

²) in sexta quidem Panegyrici editione [Berol. 1908, olim a Rauchenstein editi] locus Thucydideus non adnotatur, Sallustii locus [Catil. 3,2], qui idem inter verba et facta contrarium profert,

illud καταπραΰνειν τοὺς ἀκροατὰς non invenitur, locus ipse de verbis oratoris et factis caesorum inter se pugnantis non deest. Cf. Plat. Menex. 236 D¹⁾: Ἔργῳ μὲν ἡμῖν οἷδε ἔχουσι τὰ προσήκοντα . . . λόγῳ δὲ δὴ τὸν λειπόμενον κόσμον ὅτε νόμος προστάττει ἀποδοῦναι . . . ἔργων γὰρ εὖ πραχθέντων λόγῳ καλῶς ῥηθέντι μνήμη καὶ κόσμος τοῖς πράξασιν γίγνεται παρὰ τῶν ἀκουσάντων. δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου, ὅστις τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται . . . Τίς οὖν ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγός φανείη; Maxime autem Isocratis verba ad Lysiae epitaphii initium quadrare videntur. Lysias enim res a caesis bene gestas apte laudare se posse negat, veniam ab audientibus petit. Cf. Lys. 2, 1—2:²⁾ . . . λόγῳ δηλώσαι τὴν ἀρετὴν . . . ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν λέγειν· ἐπειδὴ δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις, . . . ἡ πόλις . . . προνοούμενη τῶν ἐνθάδε λεγόντων³⁾, ἐξ ὀλίγου τὴν πρόσταξιν ποιῆσθαι, [Cf. Isocr.: ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν αὐτοῖς ἡ παρασκευή] ἡγουμένη οὕτως ἂν μάλιστα συγγνώμης αὐτοὺς παρὰ τῶν ἀκουσάντων τυγχάνειν. Neque apud oratores posterioris aetatis eadem exempla desiderantur. Cf. Hyper. epit. 1. 2⁴⁾ . . . ὡς ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοί, . . . διὸ καὶ μάλιστα φοβέσθαι, μή μοι συμβῇ τὸν λόγον ἐλλάττω φαίνεσθαι τῶν ἔργων τῶν γεγεννημένων . . . ὑμεῖς οἱ ἀκούοντες . . . οὔτε ὁ χρόνος ὁ παρὼν ἱκανός. Cf. Ps. Dem. epit. 1. 2. . . σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων ἔν τι τῶν ἀδυνάτων εὕρισκον ἔν. Isocrates ipse alio Panegyrici loco ad sententiam de Thucydidis epitaphio supra allatam propius

in adnotationibus non deest. Tamen Sallustium non tam Isocratis quam Thucydidis vestigia premere scriptores inter se comparantibus facile apparebit. Cf. Sall. Catil. 3,2: primum quod facta dictis exaequanda sunt, dehinc quia plerique quae delicta reprehenderis, malivolentia et invidia dicta putant, ubi de magna virtute atque gloria bonorum memores, quae sibi quisque facilia factu putat, aequo animo accipit, supra ea veluti ficta pro falsis ducit. Cf. Classen-Steup, Thucydides, editio quarta. Berol. 1889. p. 60.

¹⁾ cf. Le Beau p. 62.

²⁾ cf. Rauchenstein p. 39.

³⁾ cf. Thuc. II. 35,1.

⁴⁾ cf. Rauchenstein p. 39.

accedit. Cf. 4,82: ὥστε μηδένά πώποτε δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν μήτε τῶν ποιητῶν μήτε τῶν σοφιστῶν ἀξίως τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων εἰπεῖν. καὶ πολλήν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· ὁμοίως γάρ ἐστι χαλεπὸν ἐπαινεῖν τοὺς ὑπερβεβληκότας τὰς τῶν ἄλλων ἀρετὰς ὥσπερ τοὺς μηδὲν ἀγαθὸν πεποιηκότας· τοῖς μὲν γὰρ οὐχ ὕπαισι πράξεις, πρὸς δὲ τοὺς οὐκ εἰσὶν ἀρμόττοντες λόγοι. Quin etiam orator noster, qui illud καταπραῦνειν τοὺς ἀκροατὰς se evitare velle in prooemio gloriatur, eadem excusatione utitur, quam ad oratores supra allatos spectans vituperat. In Panegyrici enim fine leguntur: 4,187 Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ τυγχάνω γνώμην ἔχων ἔν τε τῷ παρόντι καιρῷ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ λόγου. τότε μὲν γὰρ ᾧμην ἀξίως δυνήσεσθαι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν· νῦν δ' οὐκ ἐφικνούμαι τοῦ μεγέθους αὐτῶν. Consilio igitur orator in epologo eis verbis se opponit, quae in prooemio dixit, multoque modestius et moderatius de se loquitur quam in orationis initio. Ad eandem modestiam in aliis orationibus redit. Cf. 12,36¹⁾): οὐκ ἀγνοῶ δ' ἡλικίος ὢν ὅσον ἔργον ἐνίσταμαι τὸ μέγεθος ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ πολλάκις εἰρηκῶς, ὅτι τὰ μὲν μικρὰ τῶν πραγμάτων ῥάδιον τοῖς λόγοις ἀυξῆσαι, τοῖς ὑπερβάλλουσι²⁾ τῶν ἔργων καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει χαλεπὸν ἐξισῶσαι τοὺς ἐπαινούς. In Platonici prooemio orator similem sententiam profert, ut voluntatem auditorum conciliet. Cf. 14,4³⁾): Χαλεπὸν μὲν οὖν μηδὲν καταδεέστερον εἰπεῖν ὢν πεπόνθαμεν· ποῖος γὰρ ἂν λόγος ἐξισωθεῖη ταῖς ἡμετέραις δυσπραξίαις, ἣ τίς ἂν ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο κατηγορεῖν... ; ὁμῶς δὲ πειρατέον...

Isocrates duo maxime artificia [§ 13] vituperat, quibus oratores utuntur, ut animos audientium mitigent. Quorum alterum est, ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν ἡ παρασκευή, alterum, ὡς χαλεπὸν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἐξευρεῖν. Opposita quidem ἔργα et λόγοι apud Antiphontem quoque, Thucydidem, Platonem, Lysiam in prooemiis leguntur, prior

¹⁾ Rauchenstein⁶. p. 38.

²⁾ illud Thucydideum et Isocrateum *ὑπερβάλλειν* Thrasymachi *ὑπερβάλλοντας λόγους* nobis in mentem vocant. Cf. supra p. 61.

³⁾ cf. Preuss. Ind. Isocr. Fürth 1904. p. 75 Archid. § 100.

excusatio ὧς ἐξ ὑπογυίου . . apud Platonem¹⁾ et Lysiam nobis occurrit²⁾. Itaque inter hunc Isocratis locum et Menexenum et Lysiae epitaphii initium necessitudinem statuendam esse apparet³⁾. Tamen neque Lysiam neque Thucydidem neque Periclem talium prooemiorum auctores fuisse existimo, praesertim cum multa in hac re Antiphontem⁴⁾ ostendunt, cuius locum supra similem attuli⁵⁾. Adhuc Thucydidem Antiphontis discipulum fuisse scriptores antiquitatis confirmant⁶⁾. Quae vehementer probo, non solum quod Thucydidis epitaphii prooemium ad Antiphontem ducit, sed etiam quod Thucydides ipse optime de hoc oratore iudicat⁷⁾.

Certe Isocratem alios imitari locis de orationibus sumptis apparet. Sed a ceteris differre videtur, quod liberiore quadam ratione usus ea, quae apud oratores non nisi in prooemiis leguntur, quibuslibet orationum locis conectit⁸⁾ et aemulorum verba modo vitat⁹⁾, modo alio loco profert atque praedicat. Tamen ex hac quoque dupliciter dicendi facultate Gorgiae discipulus cognoscitur.

His rebus praemissis Isocrates urbis Atheniensium gloriam summis laudibus tollere incipit. Hac in re tractanda paene omnia cum eis oratoribus, qui ante Isocratis aetatem urbem laudaverunt, communia sunt. Laus maiorum

¹⁾ tamen apud Platonem eadem verba non in epitaphii prooemio sed in antecedente dialogo reperiuntur. Cf. supra p. 14¹. Wendland p. 178.

²⁾ cf. supra p. 16. ἐξ ὀλίγου τὴν πρόσταξιν.

³⁾ minimeque, quod viri docti malunt [cf. p. 11], Lysiam in epitaphio Isocratis Panegyricum imitatum esse puto. Neque enim hunc imitantem ea maxime secuturum esse, quae in eodem Panegyrico vituperabantur, credo.

⁴⁾ accedit, quod locus inter oratores allatos communis in oratorum prooemiis invenitur, quibus Antiphon multum valebat Suida teste cf. supra p. 7².

⁵⁾ cf. p. 14.

⁶⁾ cf. Blass att. Ber. I², p. 206. Quid viri docti de hac quaestione iudicaverint, conferas apud A. Nieschke, de Thucydide Antiphontis discipulo. München 1885.

⁷⁾ cf. Thuc. VIII, 68.

⁸⁾ cf. 4,82; 4,187.

⁹⁾ cf. 4,14.

a nullo huius modi oratore omittitur. Maiores indigenas esse neque advenas cultores Atticae fusius praedicatur. (Cf. 4,24/25¹⁾): ταύτην γὰρ οἰκοῦμεν οὐχ ἑτέρους ἐκβαλόντες οὐδ' ἐρήμην καταλαβόντες οὐδ' ἐκ πολλῶν ἐθνῶν μιγάδες συλλεγέντες, ἀλλ' οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόναμεν, ὥστ' ἐξ ἧσπερ ἔφυμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦμεν, αὐτόχθονες ὄντες καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ τοὺς οἰκαιοτάτους τὴν πόλιν ἔχοντες προσειπεῖν· μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλλήνων τὴν αὐτὴν τροφὸν καὶ πατρίδα καὶ μητέρα καλέσαι προσῆκει. καίτοι χρή τοὺς εὐλόγως μέγα φρονούντας καὶ περὶ τῆς ἡγεμονίας δικαίως ἀμφισβητοῦντας καὶ τῶν πατρίων πολλάκις μεμνημένους τοιαύτην τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους ἔχοντας φαίνεσθαι. Ad hunc locum Isocrates et in Panegyrico et in aliis orationibus saepius redit. Cf. 4,63: οὐ δῆπου πάτριόν ἐστιν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπήλυδας τῶν αὐτοχθόνων. Cf. 12,124/5²⁾): ὄντας δὲ μήτε μιγάδας μήτ' ἐπήλυδας ἀλλὰ μόνους αὐτόχθονας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ταύτην ἔχοντας τὴν χώραν τροφὸν, ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν, καὶ στέργοντας αὐτὴν ὁμοίως ὥσπερ οἱ βέλτιστοι τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας τὰς αὐτῶν. Neque Thucydides, Lysias, Plato, Hyperides, Ps. Demosthenes eandem fabulam de origine Atheniensium narrare desistunt, tamen verbis non ita abundant. Cf. Thuc. II, 36: Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν³⁾). Isocrates hunc locum non tam ex Thucydidis epitaphio quam ex Platonis aut Lysiae vel potius ex utriusque fonte hausisse videtur. Uterque enim non solum fabulam de autochthonia Atheniensium narrat sed etiam patriam cum matre non aliterquam Isocrates comparat. Cf. Plat. Menex. 237 B⁴⁾): Τῆς εὐγενείας πρῶτον ὑπῆρξε τοῖσδε ἢ τῶν προγόνων γένεσις οὐκ ἔπηλος οὐσα οὐδὲ τοὺς ἐκγόνους τούτους ἀποφνηαμένη μετοικοῦντας ἐν τῇ χώρᾳ, ἄλλοθεν σφῶν ἡκόντων, ἀλλ' αὐτόχθονας

¹⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 43.

²⁾ alios locos conferas apud Wendland: p. 187.

³⁾ cf. Ps. Demosth.

⁴⁾ cf. Wendland p. 186.

καὶ τῷ ὄντι ἐν πατρίδι οἰκοῦντας καὶ ζῶντας, τρεφομένους οὐχ ὑπὸ μητρειᾶς, ὡς ἄλλοι, ἀλλ' ὑπὸ μητρὸς¹⁾ τῆς χώρας, ἐν ἧ ὄκουν . . . ἐν οἰκείοις τόποις τῆς τεκούσης καὶ θρεψάσης καὶ ὑποδεξαμένης. δικαιοτάτον δὴ κοσμήσαι πρῶτον τὴν μητέρα αὐτήν. Lysias ab ordine in epitaphiis usitato neque ab Isocrate hoc quidem loco servato abhorret, primum de bellis cum Amazonibus aliisque gestis, quae ceteri postea tractant, deinde de origine Athenensium disserit. Cf. Lys. 2, 17²⁾: Πολλὰ μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνοις . . . ἢ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ γὰρ, ὥσπερ οἱ πολλοί, πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἐτέρους ἐκβαλόντες τὴν ἀλλοτρίαν³⁾ ὄκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο μητέρα καὶ πατρίδα. Neque apud posteriores laudatores eiusdem loci vestigia desiderantur. Cf. Hyper. epit. 7: περὶ δὲ Ἀθηναίων ἀνδρῶν τοὺς λόγους ποιούμενον, οἷς ἡ κοινὴ γένεσις αὐτόχθοσιν οὖσιν ἀνυπέρβλητον τὴν εὐγένειαν ἔχει . . . . atque Ps. Dem. epit. 4/5⁴⁾: ἡ γὰρ εὐγένεια . . ἀλλ' εἰς ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι . . ἐξ ἧσπερ ἐφυσαν, ταύτην ὄκησαν καὶ παρέδωκαν . . . σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. — Isocrates in rebus componendis a ceteris differt, quod ante fabulam de origine Atheniensium, quae in epitaphiis primum locum obtinet [cf. πρῶτον Thuc., Plat. Menex., Lys. epit. 3], dissensionem inter Athenienses et Lacedaemonios ortam in §§ 15—18 tangit. Qua re disposita se ab aliis longe abesse, ut est homo vaniloquus, praedicare non neglegit. Cf. 4, 19: ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι καὶ μὴ πρότερον περὶ τῶν ὁμολογουμένων⁵⁾ συμβουλεύειν.

Haec de origine incolarum Atticae fabula Soloni iam et Herodoto nota est. Cf. Herod. VII, 161⁶⁾: ἀρχαιοτάτον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι. Neque Euripides de hac re tacet. Cf.

1) cf. Plat. Rep. 470 D: τὴν τροφὸν τε καὶ μητέρα.

2) cf. Le Beau p. 64.

3) cf. Isocr. 14, 44 τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν, ubi similiter substantivum χώραν aut γῆν omittitur. Cf. Isocr. Plat. § 25. Hel. § 50. Plat. 36.

4) cf. Le Beau p. 69.

5) cf. § 23: ὁμολογεῖται . . ἀρχαιοτάτην εἶναι.

6) cf. Wendland p. 187.

Lycurg. κατὰ Λεωκρ. § 100, in versu sexto: αὐτόχθονες δ' ἔφουμεν. Aristoteles rem in arte rhetorica bene adnotat, nobilitatem generis humani inde cognosci posse dicit, quod maiores in ipsa terra orti sint. Cf. Rhet. I, 5, 1360b (p. 25 R.): εὐγένεια μὲν οὖν ἐστὶν ἔθνη μὲν καὶ πόλεις τὸ αὐτόχθονας ἢ ἀρχαίους εἶναι, καὶ ἡγεμόνας τοὺς πρώτους... Similiter Dionysius Halicarnasseus in libro, qui ars rhetorica nominatur, eandem rem ex epitaphiis ipsis sumptam explicat. Cf. Μέθοδος ἐπιταφίων, cap. 2 (Us. R. p. 279,7): ἴτεον οὖν ἐπὶ τοὺς προγόνους, εἰ οἱ πρόγονοι μὴ ἐπήλυδες ἀλλ' αὐτόχθονες.

In sequentibus paragraphis Isocratem se facta maiorum secundum ordinem [ἐφεξῆς § 26] enumerare velle proponit. Cf. 4,26—27: ὅσων δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἵτιοι γεγόναμεν, οὕτως ἂν κάλλιστ' ἐξετάσαιμεν, εἰ τὸν τε χρόνον ἀπ' ἀρχῆς καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως ἐφεξῆς διέλθοιμεν.¹⁾ εὐρήσομεν γὰρ αὐτὴν οὐ μόνον τῶν πρὸς τὸν πόλεμον [κινδύνων] ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς, ἐν ᾗ κατοικοῦμεν καὶ μεθ' ἧς πολιτευόμεθα καὶ . . . . μὴ τὰς διὰ μικρότητα διαλαθούσας . . ἀλλὰ τὰς διὰ τὸ μέγεθος ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων καὶ πάσαι καὶ νῦν πανταχοῦ καὶ λεγομένας καὶ μνημονευομένας. Tamen orator in proximis paragraphis non res gestas [πράξεις] sed instituta Atheniensium inde a §§ 28—53 tractat, quae cum Thucydidis, Gorgiae, Platonis orationibus spirare infra demonstrare conabor. Bella illa pronuntiata in paragraphis inde a §§ 54—70 demum orator noster affert. Aliter Lysias hunc locum disponit, qui eandem propositionem [§ 3 πρῶτον μὲν . . .] et facta ipsa uno tenore enarrat. Cf. Lys. 2, 3: Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς κινδύνους τῶν προγόνων διείμι²⁾, μνήμην παρὰ τῆς φήμης λαβὼν. ἄξιον γὰρ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀκχείνων μεμνησθαι, . . λέγοντας δ' ἐν τοῖς τῶν ἀγαθῶν ἐγκωμίαις . . , τιμῶντας . . . , παιδεύοντας δ' ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων ἔργοις τοὺς ζῶντας. Huc accedit, quod Isocrates eodem loco non solum cum Lysia sed etiam cum Thucydidis epitaphio consentire

¹⁾ cf. Lys. epit. § 3.

²⁾ cf. Isocr. Ἀρχιδ. § 47: τοὺς μὲν οὖν παλαιοὺς κινδύνους εἰ διεξιόην . . .

videtur, qua ex re oratoris res miscendi consuetudo¹⁾ optime elucescit. Cf. Thuc. II 36,3: καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα . . .

Atque primum quidem, quibus domesticis rebus Athenienses praeter alios floreat, Isocrates recordatur. Urbem omnis auctoritatis fontem esse, agri fructus a deis datos esse exemplis docet, magnitudinem et splendorem rei publicae, commercium et colonias deductas fusius disserit. Quae a ceteris oratoribus de his rebus dicta sint, exploremus. Isocrates, quod Ceres Atheniensibus ob accepta beneficia mysteria atque frugem donaverit summis laudibus effert. Thucydides et Lysias de donis a deis datis tacent, apud Platonem quidem similia verba de deis et de frugibus inveniuntur, tamen Isocratem re tractanda multum a Platone differre accuratius considerantes non effugiet. Cf. 4,28—29: Δήμητρος γὰρ ἀφικομένης εἰς τὴν χώραν . . . καὶ πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν, . . . καὶ δούσης δωρεὰς διττάς, . . . τοὺς τε καρπούς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιον γεγόνασιν, καὶ τὴν τελετήν, . . . οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπως ἔσχεν, . . . κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησεν τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπανι μετέδωκεν. . . . τῶν δὲ συλλήβδην τὰς τε χρεῖας καὶ τὰς ἐργασίας καὶ τὰς ὠφελίας τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. Deinde Isocrates in §§ 30—31 de auctoritate et fide mysteriorum, quae apud Platonem in Menexeno omnino desunt, multa verba facit. Tum in hunc modum orator pergit § 32/3: Χωρὶς δὲ τούτων, ἐὰν ἅπαντα ταῦτ' ἐάσαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν, εὐρήσομεν, ὅτι τὸν βίον οἱ πρῶτοι φανέντες ἐπὶ γῆς οὐκ εὐθὺς οὕτως ὥσπερ νῦν ἔχοντα κατέλαβον, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν αὐτοὶ συνεπορίσαντο . . . καὶ πρῶτους γενομένους καὶ πρὸς τε τὰς τέχνας εὐφρεστάτους ὄντας καὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν εὐσεβέστατα . . . Iam conferas Platonem, qui non de Cererere sed de certamine Minervae et Neptuni propter Athenarum pulchritudinem instituto fabulam enarrat, ut deos semper urbis fautores

¹⁾ cf. Is. 13, 16—18: δεῖ προελεῖσθαι καὶ μεῖζαι. Supra p. 7.

fuisse demonstraret. Cf. Menex. 237 C: πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον, ὅτι τυγχάνει οὕσα θεοφιλῆς. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῶν τῷ λόγῳ ἢ τῶν ἀμφισβητησάντων περὶ αὐτὴν θεῶν ἕρις τε καὶ κρίσις. ἦν δὲ θεοὶ ἐπήνεσαν, πῶς οὐχ' ὑπ' ἀνθρώπων . . . ἐπαινέσθαι; In sequentibus inter Platonem et Isocratem hoc maxime interest, quòd alter in Menexeno leges et causas naturales investigat, terram matrem omnium rerum causam, quin etiam cultum deorum ab hominibus institutum esse dicit, alter in Panegyrico omnia a deis data esse explicat. Cf. Menex. 237 D—238 B: ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ ἢ πᾶσα γῆ ἀνεδίδου καὶ ἔφυε ζῷα παντοδαπά, θηρία τε καὶ βοτά, ἐν τούτῳ ἢ ἡμετέρα θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγονος καὶ καθαρά ἐφάνη, . . . ἐγέννησεν ἄνθρωπον, . . . ἢ ἡμετέρα γῆ τε καὶ μήτηρ . . . μόνη γὰρ ἐν τῷ τότε καὶ πρώτη τροφήν ἀνθρωπείαν ἤνεγκε τὸν τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν καρπὸν, . . . τούτου δὲ τοῦ καρποῦ οὐκ ἐφθόνησεν, ἀλλ' ἔνειμε καὶ τοῖς ἄλλοις . . . θρεψαμένη . . . ἄρχοντας καὶ διδασκάλους αὐτῶν θεοὺς ἐπηγάγετο. ὦν τὰ μὲν ὀνόματα πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε ἔαν ἴσμεν γὰρ οἱ τὸν βίον ἡμῶν κατεσκεύασαν . . . τέχνας πρώτους παιδευσάμενοι . . . ὅπλων κτῆσιν τε καὶ χρῆσιν διδασσάμενοι. Multa inter Platonem et Isocratem communia esse nemo negabit tamen in rebus tractandis orator adeo a philosopho differt, ut aut Isocratem cogitate se Platoni opponere aut utrumque ad vetustioris aetatis orationem respicere¹⁾ putem. Totum locum decantatum esse uterque non ignorat. Cf. Menex. 238 B: ὦν τὰ μὲν ὀνόματα πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε ἔαν ἴσμεν γὰρ. Atque Is. 430: διὰ γὰρ τὸ πολλοὺς εἰρηκέναι καὶ πάντας ἀκηκοέναι προσήκει μὴ καινὰ μὲν πιστὰ δὲ δοκεῖν εἶναι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν. Breviter Hyperides eandem rem explicat. Cf. epit. 5: τῶν ἀνθρώπων ἐπιμελούμενος καὶ γενέσεως τῆς τροφῆς καὶ καρπῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων. Ps. Dem. epit. 5: δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς, οἷς ζῶσιν ἄνθρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς τοῦ μέγιστον εὐεργέτημ' εἰς πάντας [cf. Paneg. 34: περὶ μὲν τοῦ μεγίστου τῶν εὐεργετημάτων] γενέσθαι, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ

¹⁾ fortasse ad Gorgiae epitaphium.

μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτονθ' ἅμα καὶ τροφήν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει [cf. Menex. 237 B μητρός τῆς χώρας]. Ps. Demosthenes igitur et Panegyrico et Menexeno nonnulla similia fortasse de vetustiore disciplina manantia usurpavit.

Pietatem Atheniensium poetae et oratores Attici saepius laudant. Cf. 4,33¹⁾. 12,124: ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον ἡσυχκότας εὐσέβειαν μὲν περὶ τοὺς θεοὺς, ... Cf. Lys. 30,18²⁾: καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ εὐσεβείας οὐ παρὰ Νικομάχου χρή μανθάνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν γεγενημένων σκοπεῖν. οἱ τοίνυν πρόγονοι τὰ ἐκ τῶν κύρσεων θύοντες . . . τὴν πόλιν παρέδωσαν. Cf. Soph. O. C. εἰ τάς γ' Ἀθήνας φασὶ θεοσεβεστάτας εἶναι.

Priusquam Isocrates ceteros huius generis oratores secutus bella antiquiora, quae Athenienses gesserint, enarrare suscipit, primum nonnulla [§§ 34—53] de institutis atque bonis pacis, quibus Athenienses alios superent, exponit, deinde bella illa cum Amazonibus aliisque gesta celebrat [§§ 54—72], tum [§§ 75—81] ad ea redit, quae de institutis et natura Atheniensium paulo ante dixit. Passim igitur orator hac quidem in re de rebus domesticis Atheniensium dicere videtur, quae ex eo maxime cognoscuntur, quod Thucydides easdem res de bonis pacis Athenarum continuas ordine quodam servato tractat [Thuc. II, 37—41 χρόμεθα — συνελών]. Sed ne rem argumentis solum persequar, alio me convertam et exemplis, quid velim, demonstrare conabor.

Atque primum quidem Isocrates inde a § 34 usque ad § 37 de coloniis Atheniensium disserere instituit. Thucydides de vetustate coloniarum Atticarum iam similia tradit. Cf. 4,36³⁾: τοῖς μὲν γὰρ ἱκανὴν τὴν οἶκοι χώραν κατέλιπον, τοῖς δὲ πλείω τῆς ὑπαρχούσης ἐπόρισαν . . . οὐ γὰρ αὐτοὺς ἔδει κτωμένους χώραν διακινδυνεύειν. Cf.

¹⁾ cf. supra p. 22.

²⁾ Rauchenstein⁶ p. 49.

³⁾ cf. Paneg. § 42: τὴν χώραν οὐκ ἀντάρχει [orator se opponit fortasse Thucydidi: πόλιν ἀνταρκεστάτην] κεκτημένων ἐκάστων . . . τὰ δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν . . .

Thuc. II, 36,2—3: κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυῖα ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν.

Deinde de legibus et de re publica bene administrata haec similia apud utrumque leguntur: cf. 4,39: παραλαβοῦσα γὰρ τοὺς Ἕλληνας ἀνόμως ζῶντας καὶ σποράδην οἰκοῦντας, . . . τῶν μὲν κυρία γενομένη, τοῖς δ' αὐτὴν παράδειγμα ποιήσασα· πρώτη γὰρ καὶ νόμους ἔθετο καὶ πολιτείαν κατεστήσατο. . . . τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις τάς κρίσεις ἐποιήσαντο. Thuc. II, 37,1—2: χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα¹⁾ δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους . . . μέτεστι δὲ κατὰ . . . τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον. Quae Isocrates paulo post de artibus Atheniensium disserit, cum Menexeno congruunt. Cf. 4,40: καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν τεχνῶν τάς τε πρὸς τ' ἀναγκαῖα τοῦ βίου χρησίμας καὶ τάς πρὸς ἡδονὴν μεμηχανημένας, τάς μὲν εὐροῦσα, τάς δὲ δοκιμάσασα χρῆσθαι τοῖς λοιποῖς παρέδωκεν. Menex. 238 B²⁾: οἱ τὸν βίον ἡμῶν κατεσκεύασαν πρὸς τε τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν τέχνας πρῶτους παιδευσάμενοι καὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ τῆς χώρας φυλακὴν ὅπλων κτήσιν τε καὶ χρῆσιν διδασκόμενοι. De forma rei publicae, quae cum apud Thucydidem [ἔνομα . . δημοκρατία] tum apud Platonem³⁾ tractatur, orator tacet neque alibi multa inveniuntur. Cf. 8,49: οἵτινες αὐτόχθονες μὲν εἰναί φαμεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, προσῆκον δ' ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι. Hic tres loci communes in unum coniuncti sunt. Quorum autochthonia Atheniensium apud omnes laudatores legitur⁴⁾, de republica Plato uberius, Thucydides brevius, Isocrates brevissime loquitur, congregationem [συνοικισμός] Atheniensium in unam urbem ceteri vestigiis nonnullis exceptis narrare omittunt,

¹⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 52.

²⁾ cf. supra p. 23.

³⁾ cf. Menex. 238 C—E.

⁴⁾ cf. supra p. 18—21.

Isocrates eandem fabulam fusius exponit. In Panegyrico quidem [§ 39]¹⁾ Thesei nomen desideratur, in Helena et in Panathenaico orator nomen ipsum affert. Cf. 10,29—37²⁾): ἐπιστάς γάρ ἐπὶ τὰ Θησέως ἔργα . . . [§ 35] καὶ πρῶτον μὲν τὴν πόλιν σποράδην καὶ κατὰ κώμας οἰκοῦσαν εἰς ταῦτόν συναγαγὼν τηλικαύτην ἐποίησεν. Cf. 12,130: περὶ μὲν οὖν τῆς Θησέως ἀρετῆς . . . περὶ δὲ τῶν παραλαβόντων τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν, ἣν ἐκεῖνος παρέδωκεν, οὐκ ἔχω, τίνας ἐπαίνους εἰπὼν . . .

Tum de hospitalitate Atheniensium dicta apud Thucydidem et Isocratem haec nobis occurrunt: Cf. 4,41: τὴν τοίνυν ἄλλην διοίκησιν οὕτω φιλοξένως κατεσκευάσατο καὶ πρὸς ἅπαντας οἰκείως ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις καὶ τοῖς ἀπολαῦσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐπιθυμοῦσιν . . . ἀσφαλεστάτην καταφυγὴν. Adde § 52: ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσαν κοινὴν τὴν πόλιν παρέχοντες . . . Cf. Thuc. II, 38/39³⁾): καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει . . . καρποῦσθαι . . . τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα . . .

Denique commercium Athenarum uterque laudibus tollit, Piraei nomen Isocrates adicit. Cf. 4,42⁴⁾): ἐμπόριον γὰρ ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος τὸν Πειραιᾶ κατεσκευάσατο, τοσαύτην ἔχονθ' ὑπερβολὴν, ὥσθ' ἂν παρὰ τῶν ἄλλων ἐν παρ' ἐκάστων χαλεπὸν ἔστι λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' αὐτῆς ῥᾶδιον εἶναι πορίσασθαι. Cf. Thuc. II, 38: ἐπεσέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει . . . τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνομένα . . . καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Qua ratione Isocrates orationes suas componere soleat, maxime inde cognoscitur, quod rebus illis de Thucydidis epitaphio sumptis locum ex Lysiae Olympiaco allatum inserit⁵⁾. Cf. 4,43—45: τῶν τοίνυν τὰς πανηγύρεις κατα-

¹⁾ cf. supra p. 25.

²⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 52.

³⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 53; Baiter, Isocratis Panegyricus. Lips. 1831. p. 29.

⁴⁾ cf. supra p. 47 adnot.

⁵⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 53.

στησάντων¹⁾ δικαίως ἐπαινουμένων, ὅτι . . . . συνελθεῖν εἰς ταῦτόν, . . . ἀναμνησθῆναι μὲν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς ἀλλήλους ὑπαρχούσης, . . . ἀλλ' ἀθροισθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐγγενέσθαι τοῖς μὲν ἐπιδείξασθαι τὰς αὐτῶν εὐτυχίας, τοῖς δὲ θεάσασθαι . . . ἀγῶνας . . . μὴ μόνον τάχους καὶ ῥώμης ἀλλὰ καὶ λόγων καὶ γνώμης²⁾. Cf. Lys. Ol. 2: ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν (δὲ) πλούτου, γνώμης²⁾ δ' ἐπίδειξιν . . , ἵνα . . εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὁψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι. ἡγήσατο γὰρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας.

Tamen Isocrates eodem loco ad Thucydidis epitaphium spectare videtur. Apud utrumque enim de diebus festis Atheniensium, de vitae iucunditate, de certaminibus gymniciis aliisque in urbe visendis haec leguntur: Cf. 4,40: καὶ τὰς πρὸς ἡδονὴν μεμηχαμένας . . . παρέδωκεν . . § 41 . . . τοῖς μὲν ἡδίστας διατριβάς, . . . § 43 μετὰ ταῦτ' εὐχὰς καὶ θυσίας κοινὰς ποιησαμένους . . . § 44 τοῖς δὲ θεάσασθαι τούτους πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζομένους . . . 45 καὶ γὰρ θεάματα πλεῖστα καὶ κάλλιστα κέκτηται, . . . καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰσαφικνουμένων . . . ἔτι δ' ἀγῶνας ἰδεῖν . . . καὶ γνώμης. Thuc. II, 38: καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διετεησίους νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεσέρχεται³⁾ δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως . . .

Num Isocrates eodem loco ad Gorgiam spectaverit, ut Scheel⁴⁾ Blassium⁵⁾ secutus pro certo habet, diiudicare non possum, tamen Plutarchi verba, qui fragmentum prae-

¹⁾ cf. similia verba in paragrapho prima, ubi tamen orator Lysiae prooemium vitat. Cf. supra p. 12.

²⁾ cf. Gorg. frg. 5: γνώμην καὶ ῥώμην. Cf. πρὸς Νικοχλ. § 11. Scheel, de Gorgianae disciplinae vestigiis. Rostochii 1890. p. 39.

³⁾ cf. ad commercium Paneg. § 45: καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰσαφικνουμένων.

⁴⁾ cf. Scheel p. 40; p. 25.

⁵⁾ cf. Blass Att. Ber. I², p. 61.

bet¹⁾), omnia Gorgiae tribuere dubito. Cf. Plut. de glor. Ath. p. 348c: ἤνθησε δὲ ἡ τραγωδία καὶ διεβολήθη, θαυμαστὸν ἀκρόαμα καὶ θέαμα. τῶν τότε ἀνθρώπων γενομένη, καὶ παρασχούσα τοῖς μύθοις καὶ τοῖς πάθεσιν ἀπάτην, ὡς Γοργίας φησὶν, ἣν ὁ τε ἀπατήσας δικαιοτέρος τοῦ μὴ ἀπατήσαντος καὶ ὁ ἀπατηθεὶς σοφώτερος τοῦ μὴ ἀπατηθέντος. ὁ μὲν γὰρ ἀπατήσας δικαιοτέρος, ὅτι τοῦτο ὑποσχόμενος πεποίηκεν· ὁ δὲ . . . Certe antithesis Gorgiana non tam apud Isocratem, quam apud Thucydidem et Lysiam invenitur. Cf. Thuc. II, 39: ἡ μαθήματος ἡ θεάματος. Cf. Lys. Ol. 2: τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι.

In sequentibus Isocrates Thucydidis eiusve auctoris vestigia ingredi non desistit. Quae ratione Athenienses studium philosophiae artiumque liberalium colant, multis verbis declarat, pauca apud Thucydidem inveniuntur. Cf. Is. 4,47: Φιλοσοφίαν τοῖνον, ἣ πάντα ταῦτα συνεξεῦρε καὶ συγκατεσκεύασε, καὶ . . . ἐπαίδευσεν καὶ . . . ἐπράυνε . . . τὰς δὲ καλῶς ἐνεγκεῖν ἐδίδαξεν, ἣ πόλις ἡμῶν κατέδειξεν, . . . sequuntur nonnulla de vi atque auctoritate eloquentiae, quae ex ingenio oratoris dicta apud Thucydidem desunt. Iam conferas brevem et acutam Thucydidis sententiam: II, 40: Φιλοκαλοῦμεν γὰρ μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας.

Eodem modo Isocrates, quod Athenienses libertatem divitiis praeferre dicit, Thucydidis epitaphium aut aliud huius generis exemplum imitari videtur. Cf. 4,49: ἔτι δὲ τοὺς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐλευθερίως τεθραμμένους ἐκ μὲν ἀνδρίας καὶ πλούτου καὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν οὐ γιγνωσκόμενους. Thuc. II, 40: πλούτῳ²⁾ τε ἔργου μᾶλλον καὶ ῥῆ λόγου κόμπῳ χρώμεθα . . . 40,5 καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελοῦμεν. Isocrates Athenienses liberaliter educatos esse saepius dicit. Cf. 7,43³⁾: καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν μάλιστα παιδεύθηναι . . . ἐν μόνοις γὰρ ἂν τούτοις ἐμμεῖναι τοὺς ἐλευθερίως τεθραμμένους καὶ μέγα φρονεῖν εἰθισμένους. Ad divitias Atheniensium Isocrates in Panegy-

¹⁾ cf. Sauppe frg. 21. Diels, die Frg. der Vorsokratiker². 1907. Vol. II, p. 561.

²⁾ cf. Menex. 240D πλοῦτος ἀρετῇ ὑπείκει.

³⁾ Rauchenstein⁶ p. 58.

rici paragrapho 76¹⁾ redit: οὐδὲ πρὸς ἀργύριον τὴν εὐδαιμονίαν ἔκρινον, ἀλλ' οὗτος ἐδόκει πλοῦτον . . . κεκτῆσθαι . . . εὐδοκιμήσιν . . . Similiter Euripides libertatem et divitias Athenis coniunctas esse tradit. Cf. Suppl. v. 405—409: ἀλλ' ἐλευθέρᾳ πόλιν. — δῆμος δ' ἀνάσσει διαδοχαῖσιν ἐν μέρει ἐνιαυσίαισιν οὐχὶ τῷ πλούτῳ διδοῦς — τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ χῶ πένης ἔχων ἴσον.

Maxime Isocratis fusius dicendi genus cognosci licet, si praeclarum illud Thucydideum [II, 41]²⁾ ξυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδεύσιν εἶναι cum verbis illis comparamus, quae in Panegyrico de eadem re dicuntur. Cf. 4,50: τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν . . ., ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασιν, . . . καὶ μᾶλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας. De institutis, quibus discipuli Atheniensium educantur, orator alio loco uberius loquitur. Cf. 15,295—297: ὅτι πάντων τῶν δυναμένων λέγειν ἢ παιδεύειν ἡ πόλις ἡμῶν δοκεῖ γεγενῆσθαι διδάσκαλος, . . . καὶ γὰρ ἄθλα μέγιστα . . . καὶ γυμνάσια πλεῖστα . . . τὴν ἄλλην εὐτραπέλειαν καὶ φιλολογίαν . . . παιδεύειν. Plato in Menexeno de eadem re paucis verbis mentionem facit. Cf. 240 D: ἡγεμόν³⁾ καὶ διδάσκαλοι τοῖς ἄλλοις γενόμενοι. 241 C: παιδευθῆναι τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας . . .

Iam orator ad res a maioribus bene gestas progreditur, quas enarrandas Thucydides omittit. Neque tamen Thucydidem facta illa omnino ignorasse puto, quod ipsius verba ad prioris aetatis laudationes respicere videntur. Cf. Thuc. II, 36,4: ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτῆθη . . . βάρβαρον ἢ Ἑλλήνα πολέμιον . . . μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω³⁾).

Ceteri oratores bellis tractandis abundant, Athenienses semper indigentibus subsidio fuisse explanant. Atque primum

¹⁾ alia in §§ 75—81 cum Thucydide communia infra conferas.

²⁾ cf. Rauchenstein⁶ p. 58.

³⁾ In Menexeno fabulosa quidem bella desunt: 239 C: ταῦτα δοκεῖ μοι εἶναι. 238 B: πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε εἶναι ἴσμεν γὰρ . . . Praeteritionis formulas apud oratores Atticos usitatas G. Gebauer tractavit. Lips. 1874.

quidem Isocrates eos aggreditur, qui de hac re Athenienses vituperandos neque laudandos esse dicunt. Cf. 4,53: διὸ δὴ καὶ κατηγοροῦσί τινες ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων, ὅτι τοὺς ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα θεραπεύειν, ὥσπερ οὐ μετὰ τῶν ἐπαινεῖν βουλομένων ἡμᾶς τοὺς λόγους ὄντας τοὺς τοιούτους. His verbis Isocratem ad Platonem spectare, qui eiusdem rei urbem accusat, nescio an Wendland¹⁾ recte perspexerit. Cf. Menex. 244 E: καὶ δὴ καὶ εἴ τις βούλοιτο τῆς πόλεως κατηγορῆσαι δικαίως, τοῦτ' ἂν μόνον λέγων ὀρθῶς ἂν κατηγοροῖ, ὡς αἰεὶ λίαν φιλοικτίρμων ἐστὶ καὶ τοῦ ἥττονος θεραπείς. Tamen fortasse ex hoc quoque loco vetustioris disciplinae de eadem re dupliciter dicendi facultas cognoscitur. Gorgias enim magister in epitaphio de eadem re Athenienses laudasse videtur²⁾: θεράποντες μὲν τῶν ἀδίκως δυστυχούντων, κολασταὶ δὲ τῶν ἀδίκως εὐτυχούντων, αὐθάδεις πρὸς τὸ συμφέρον [quibus opponenda sunt Isocratis verba § 53: τοῖς ἀσθενεστεροῖς καὶ παρὰ τὸ συμφέρον βοηθεῖν]. Atque similia apud Lysiam inveniuntur. Cf. 2,12³⁾ καὶ ἡξίου ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστερῶν μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους ἐκδοῦναι. Praeterea conferas Andoc.⁴⁾ περὶ εἰρ. § 28 et Demosth.⁴⁾ 20,3. Neque Hyperides de hac Atheniensium agendi ratione in epitaphio tacet. Cf. Hyper. epit. 5: τοὺς μὲν κακοὺς κολάζουσα, τοῖς δὲ δικαίοις βοηθοῦσα . . . Cf. Demosth. epit. 7: δικαιοτάτοις εἶναι, ἀμυνόμενοι . . . σωτῆρες ἐνομάσθησαν, ἡνίκ' ἦλθον ἰκέται . . .

In exemplis, quibus virtus Atheniensium illustratur, omnes fere oratores consentiunt. Maximeque inde a § 54 usque ad § 72 inter Isocratem et Lysiam necessitatem quandam statuendam esse apparet. Cives olim pro Adrasto rege Thebanis bellum intulisse, ut corpora caesorum humo manderentur, uterque laudibus praedicat. Cf. 4,54—60: Ἀδραστος ὁ Ταλαοῦ, . . . ἐκ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ Θήβας δεδυστυχηκῶς, καὶ τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμεΐᾳ τελευτήσαντας αὐτὸς

¹⁾ cf. p. 178.

²⁾ cf. frg. 5. Sauppe p. 129. Scheel p. 36. Diels p. 557.

³⁾ Baier p. 36.

⁴⁾ Rauchenstein⁶ p. 57.

μὲν οὐ δυνάμενος ἀνελέσθαι, τὴν δὲ πόλιν ἀξιῶν βοηθεῖν ταῖς κοιναῖς τύχαις καὶ μὴ περιορᾶν τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνήσκοντας ἀτάφους γιγνομένους μηδὲ παλαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον, . . . His similia apud Lysiam inveniuntur, qui tamen ante de Amazonibus disserit, quae apud Isocratem in § 68 leguntur. Cf. Lys. 2,7—10: Ἀδράστου δὲ καὶ Π. ἐπὶ Θήβας στρατευσάντων καὶ ἡττηθέντων μάχῃ, οὐκ ἐόντων Καδμείων θάπτειν τοὺς νεκροὺς . . . ἀποθανόντων δίκην ἔχειν τὴν μεγίστην, . . . νεκρῶν ἀναίρεσιν, . . . ἀλλὰ τοὺς τεθνεώτας ἐν τῷ πολέμῳ ἀξιοῦντες τῶν νομιζομένων τυγχάνειν . . . καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ τύχας κοινὰς ἀπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες. Isocrates eodem loco communi¹⁾ in aliis quoque orationibus utitur. Cf. 10,21: ἐν τε ταῖς Ἀδράστου . . . τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τελευτήσαντας βίᾳ Θηβαίων θάψαι παρέδωκε . . . In Panathenaico eadem fabula ita enarratur, ut Thebani non coacti [cf. 4,58: πόλεμον πρὸς Θηβαίους] sed sponte caesos reddidisse videantur. Haec mutatio inde oritur²⁾, quod ea aetate, qua Isocrates Panegyricum scripsit, Athenienses Thebanorum hostes erant, postea socii. Hinc, qua ratione Isocrates locos communes temporibus accommodare soleat, optime cognoscitur. Cf. 12,169: τὰς Ἀδράστῳ γενομένας ἐν Θήβαις συμφοράς, . . . ἐκέτης γενόμενος τῆς πόλεως ἔτι Θησέως αὐτὴν διοικούντος ἐδεῖτο μὴ περιιδεῖν τοιοῦτους ἄνδρας ἀτάφους γενομένους μηδὲ παλαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον. Totam illam fabulam illis temporibus tritam fuisse nemo neget, neque orator ipse haec ignorat. Cf. 12,168: Τίς γὰρ οὐκ αἶδεν ἢ τίς οὐκ ἀκήκοε τῶν³⁾ τραγωδοδιδασκάλων Διονυσίοις . . . Certe haec expeditio τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας saepius ab Aeschilo, Euripide aliisque celebrata est.

Quae cives pro Heraclis liberis bene gesserint, Isocrates quidem cum Thebanis fabulis supra allatis artissime conexa enarrat. Ipsius Heraclis virtutem laudare neque Isocratem neque Lysiam taedet. Cf. 4,56—60: οἱ δ' Ἡρα-

¹⁾ cf. Demosth. epit. § 8: ἐκέται . . . περιιδὼν ἐπὶ Θήβας θάπτειν.

²⁾ cf. Baiter p. 36.

³⁾ cf. Baiter p. 36.

κλέους παῖδες φεύγοντες τὴν Εὐρυσθέως ἔχθραν, . . . ἀποδοῦναι χάριν ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν ἅπαντας ἀνθρώπους εὐεργέτησεν. . . ἰκετεύειν . . . 58 δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν. . . ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, . . . Πελοποννησίων δὲ τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι . . . Athenienses Heraclem pro scelere Eurysthei ultos esse uterque dicit: Εὐρυσθεὺς . . . ἐπειδὴ δ' εἰς ἡμᾶς ἐξήμαρτεν, εἰς τοσαύτην κατέστη μεταβολήν, ὥστ' . . . ἐπονειδίστως τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Lysias hunc locum non cum Thebanis rebus mixtum exponit sed de Heraclis liberis separatim tractat. Lys. 2,11—16¹⁾: Ἡρακλῆς . . . οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐρυσθέα, . . . τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν . . . οὐ προτέρας ἔχθρας ὑπαρχούσης πρὸς Εὐρυσθέα . . . τὴν ἐξ ἀπάσης Πελοποννήσου στρατιὰν ἐλθοῦσαν ἐνίκων μαχόμενοι, . . . 16 καίπερ ὧν ἀγαθῶν πολλῶν αἴτιος ἅπασιν ἀνθρώποις, . . . Εὐρυσθέα δὲ καὶ ἔχθρὸν ὄντα καὶ εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτάνοντα οὐχ οἶός τε ἦν τιμωρῆσθαι. οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ διὰ τήνδε τὴν πόλιν τῇ αὐτῇ εἶδον ἡμέρᾳ τὴν θ' ἑαυτῶν σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ἐχθρῶν τιμωρίαν. In sexta oratione orator hanc fabulam breviter tangit. Cf. 6,23: Ἡρακλέους . . . διαφυγόντες δ' οἱ παῖδες αὐτοῦ τοὺς κινδύνους ἰκέται κατέστησαν ταυτησὶ τῆς πόλεως, ἀξιοῦντες βοηθεῖν τῷ τεθνεῶτι . . . τιμωρεῖν τοῖς ἡδικημένοις. De morte Eurysthei regis conferas Panath. § 194²⁾: Πελοποννήσιοι δὲ μετ' Εὐρυσθέως, . . . τοὺς ἐκείνου παῖδας . . . ὥσθ' ἡττηθεὶς μάχῃ καὶ ζωγρηθεὶς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, αὐτὸς ἰκέτης γενόμενος τούτων, οὓς ἐξαιτῶν ἦλθε, τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Jam Isocrates fabulosa illa bella narrare incipit, quae ab Herodoto tradita oratores non neglegunt. De Thracibus enim, de Scythis, de Amazonibus, qui olim impetum in urbem fecisse feruntur, uberius disserunt. Cf. 4,67/68: ἔστι γὰρ ἀρχικώτατα μὲν τῶν γενῶν . . . Σκύθαι καὶ Θρᾶκες καὶ Πέρσαι . . . ἦλθον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν Θρᾶκες μὲν μετ' Εὐμόλπου τοῦ Ποσειδῶνος, Σκύθαι δὲ μετ' Ἀμαζόνων τῶν

¹⁾ cf. Beiter p. 37.

²⁾ cf. Baier p. 89/40.

Ἄρεως θυγατέρων. Lysias similia praebet. Cf. 2,4—6¹⁾: Ἀμάζονες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες . . . ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν. Cf. Ps. Demosth. epit. 8: καὶ γὰρ τὸν Ἀμαζόνων στρατὸν ἐλθόντ' . . . Isocrates in Panathenaico ad eundem locum redit, cf. 12,193²⁾: Σκύθαι δὲ μετ' Ἀμαζόνων τῶν ἐξ Ἄρεως γενομένων . . . Cladem, quam Amazones in Attica acceperint, Lysias et Isocrates similiter memorant. Feminas victas et omnes necatas esse apud utrumque usque ad verborum fidem communia legere licet. Cf. 4,70: λέγεται δ' οὖν περὶ μὲν Ἀμαζόνων, ὡς τῶν μὲν ἐλθουσῶν οὐδεμία πάλιν ἀπῆλθεν, αἱ δ' ὑπολειφθεῖσαι διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν ἐξ τῆς ἀρχῆς ἐξεβλήθησαν . . . Cf. Lys. 2,6: οὐδ' οἴκαδε ἀπελθούσαις ἀπαγγεῖλαι τὴν τε σφετέραν αὐτῶν δυστυχίαν . . . πατρίδα διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν ἀνώνυμον κατέστησαν.

Pauca de Platonis Menexeno adiciam, qui eiusdem disciplinae vestigia premere videtur. Haec non solum ex loco supra allato³⁾ sed etiam ex sequentibus cognoscuntur. Plato enim vetustiora bella omittit, de quibus Isocrates multa verba facit. Cf. Menex. 239 B: Εὐμόλπου μὲν οὖν καὶ Ἀμαζόνων ἐπιστρατευσάντων ἐπὶ τὴν χώραν καὶ τῶν ἔτι προτέρων, ὡς ἡμύναντο, καὶ ὡς ἡμυναν Ἀργείοις πρὸς Καδμείους καὶ Ἡρακλείδαις πρὸς Ἀργείους, ὅτε χρόνος βραχὺς ἀξίως διηγήσασθαι . . . ταῦτα μὲν οὖν . . . δοκεῖ μοι ἔσν. Tamen Isocrates alio loco de eadem re eadem praeteritionis forma⁴⁾ utitur, quam de Menexeno sumptam supra legas. Cf. 6,42: τοὺς μὲν οὖν παλαιοὺς κινδύνους εἰ διεξιόειν, οὓς ἐποίησαντο πρὸς Ἀμαζόνας ἢ Θρᾷκας ἢ Πελοποννησίους τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν αὐτῶν εἰσβαλόντας, ἴσως ἀρχαῖα καὶ πόρρω τῶν νῦν παρόντων λέγειν ἂν δοκοίην. Ex his locis Isocratis de eadem re modo multis modo paucis verbis dicendi facultatem⁵⁾ optime intellegi posse puto. Maximeque ex talibus exemplis

¹⁾ Baiter p. 46.

²⁾ Baiter p. 46. Rauchenstein⁶ p. 68.

³⁾ cf. 4,53: κατηγοροῦσί τις. Cf. supra p. 30.

⁴⁾ neque Thucydides similia ignorat. Cf. supra p. 29³.

⁵⁾ Gorgiam et vetustiore disciplinam commemoro et quae Protagoras docuit: τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. Cf. supra p. 7.

illud locorum communium ποικίλλειν¹⁾ apparet, quos Isocrates εἴδη appellare solet²⁾).

Priusquam Isocrates recentioris aetatis bella tractanda suscipit, de natura atque indole Atheniensium nonnulla similiter ac in paragraphis 34—53³⁾ orationi inserit. His in rebus declarandis [§§ 75—81] rationem quandam et disciplinam inter Thucydidem et Isocratem intercedere videtur. Cf. 4,75/6: μεγίστων ἐπαίνων ἀξίους ἡγοῦμαι γεγενῆσθαι τοὺς τοῖς σώμασιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προκινδυνεύσαντας . . . οὐ γὰρ ὀλιγώρουν τῶν κοινῶν, οὐδ' ἀπέλαυνον μὲν ὡς ἰδίων . . Cf. Thuc. II, 43,2: κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίᾳ τὸν ἀγῆρων ἔπαινον ἐλάμβανον. Qua ratione Athenienses in rebus privatis et in re publica administranda uti soleant, uterque exponit. Cf. 4,77/8: μᾶλλον δ' ἡσχύνοντ' ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀμαρτήμασιν ἢ νῦν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τοῖς σφετέροις αὐτῶν. τούτων δ' ἦν αἴτιον, ὅτι τοὺς νόμους ἐσκόπουν, . . . οὐχ οὕτω τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων ὡς τοὺς περὶ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων. Cf. Thuc. II, 37: μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον . . ἐς τὰ κοινὰ . . τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν . .

Athenienses non tam legibus rei publicae quam lege morum⁴⁾ teneri et Thucydides et Isocrates laudat. Cf. 4,78: ὅτι τοῖς καλοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἀπ' ὀλίγων συνθημάτων . . ἑμονόησουσιν . . οὐχ ὁπότεροι τοὺς ἑτέρους ἀπολέσαντες τῶν λοιπῶν ἄρξουσιν, ἀλλ' ὁπότεροι φθιήσονται τὴν πόλιν ἀγαθὸν τι ποιήσαντες. . . ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ὠφελείᾳ. Cf. Thuc. II, 37: οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, . . κεκώλυται . . τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν,

¹⁾ cf. Menex. 235 A: τοῖς ὀνόμασι ποικίλλοντες; Isocr. 13, 16: καταποικίλαι καὶ τοῖς ὀνόμασιν . . . Atque 9,9. Cf. Wendland p. 174.

²⁾ cf. supra p. 24—29.

³⁾ cf. Hirzel, *ἄγραφος νόμος*. Abh. d. Philol. Hist. Kl. K. Saechs. Ges. d. Wiss. XX (1903). p. 1—98.

τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνῃν ὁμολογουμένην φέρουσιν. Hoc de legibus iudicium non tam ex Thucydidis ingenio quam ex ipsius Periclis sententia dictum esse verisimile est. Leguntur enim apud Lysiam¹⁾ cf. κατ' Ἀνδοκ. 10: καίτοι Περικλέα ποτέ φασι παραινέσαι ὑμῖν περὶ τῶν ἀσεβοῦντων μὴ μόνον χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις νόμοις περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγράφοις, καθ' οὓς Εὐμολπίδαι ἐξηγοῦνται . . . In Areopagitico Isocrates instituta urbis simili modo laudat, neque Thucydidis verba desunt. Cf. 7, 40—42²⁾: ἀλλ' ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων . . . καὶ τὰς ἀκριβεῖας τῶν νόμων . . . οὐ τὰς στοὰς ἐμπιμπλάναι γραμμάτων ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχειν τὸ δίκαιον. οὐ γὰρ . . . τοὺς ἀκριβῶς τῶν νόμων ἀναγεγραμμένους τολμήσειν παραβαίνειν. Tragici, quo modo illae leges inter se pugnent, artificiose tractaverunt. Cui non Sophoclis versus in mentem veniant? Soph. Antig. dico v. 450—457: οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόβῳ τὰ σὰ κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῇ θεῶν νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν. Neque Aristotelem haec res effugit, qui in arte rhetorica et Sophoclis versus affert et multa de legum natura disputat. Cf. Rhet. I, 13. 1374a (R. p. 53. 72. 76): ἐπεὶ δὲ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων ἦν δύο εἶδη· τὰ μὲν γὰρ γεγραμμένα τὰ δ' ἄγραφα. Cf. Diog. Laert. III, 86: νόμου διαίρεσις δύο . . .

Rebus ita expeditis, quo modo Isocrates in Panegyrico elaborando et componendo prioribus utatur, intellegere licet. Quae enim apud Thucydidem continua atque iuncta in capitibus 37—41 explicantur, disiuncta orator diversis locis [§§ 34—53. §§ 75—81] disponit.

Iam Isocrates ad bella transit³⁾, quae Athenienses cum Persis gloriose gesserint. Neque loci communes desunt, quorum unum (§ 82) iam supra tractatum conferas⁴⁾. Deinde

¹⁾ cf. Hirzel p. 21.

²⁾ cf. supra p. 25.

³⁾ § 82—84.

⁴⁾ cf. supra p. 17.

orator eos, qui victoriam a Persis reportaverint, cum Troianis fortissimis comparat. Cf. 4, 83/4: οἱ τοσοῦτον μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων διήνεγκαν, ὅσον οἱ μὲν περὶ μίαν πόλιν ἔτη δέκα διέτριψαν, οἱ δὲ τὴν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπολέμησαν, . . . ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἐκ τῶν θεῶν γεγονόσι καὶ καλουμένοις ἡμιθέοις ἀξιοθεῖεν. Apud oratores quidem, qui ante Isocratis aetatem vixerunt, eiusdem loci vestigia non inveni, tamen Isocrates ipse et laudatores posteriores Troianos cum Atheniensibus conferre non desinunt. Cf. 4, 186¹⁾: ὅπου γὰρ οἱ πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμήσαντες καὶ μίαν πόλιν ἐλόντες τοιούτων ἐπαίνων ἡξιώθησαν, ποίων τινῶν χρὴ προσδοκᾶν ἐγκωμίων τεύξεσθαι τοὺς ὅλης τῆς Ἀσίας κρατήσαντας; Brevisissime in oratione nona hanc rem exponit. Cf. 9, 65¹⁾: οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν. Huc accedit 5, 111—112: ποιησάμενος γὰρ στρατείαν ἐπὶ Τροίαν, . . . τοσοῦτον διήνεγκε τῇ στρατηγίᾳ τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν ταύτην ὕστερον πολεμησάντων, ὅσον οἱ μὲν μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἐν ἔτεσι δέκα μόλις αὐτὴν ἐξεπολιόρκησαν, . . . εἶλεν. Tamen orator eandem hic fabulam ad Herculem transtulit, qui paucis diebus Troiam expugnavisse dicitur. Optime igitur ex hac mutatione natura locorum communium apud Isocratem elucescit. Hyperides priores imitatus de Leosthene similia narrat. Cf. epit. 35¹⁾: τῶν ἡμιθέων καλουμένων τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατεύσαντας, ὧν οὗτος ἀδελφὰς πράξεις ἐνστησάμενος τοσοῦτον διήνεγκε, ὥστε οἱ μὲν μετὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος μίαν πόλιν εἶλον, ὁ δὲ μετὰ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος μόνης πᾶσαν τὴν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ἄρχουσαν δύναμιν ἐταπείνωσεν. Eandem viam Ps. Demosthenes ingreditur. Cf. Ps. Dem. epit. 10²⁾: τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων . . . δέκ' ἔτη τῆς Ἀσίας . . . πολιορκοῦντες μόλις εἶλον.

Bella Persica oratores multis verbis exponunt. Atque primum quidem Isocrates de Dario rege et pugna apud

¹⁾ cf. Rauchenstein⁵ p. 68.

²⁾ cf. Baiter p. 53.

Marathonem commissam verba facit. Cf. 4, 85—87: ἐπεδείξαντο δὲ τὰς αὐτῶν εὐψυχίας πρῶτον μὲν ἐν τοῖς ὑπὸ Δαρείου πεμφθεῖσιν. ἀποβάντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν οἱ μὲν οὐ περιέμειναν τοὺς συμμάχους . . . ἀπήντων¹⁾ τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔχοντες, ὀλίγοι πρὸς πολλὰς¹⁾ μυριάδας²⁾, ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίαις ψυχαῖς³⁾ μέλλοντες κινδυνεύουσιν, . . . τοὺς μὲν γὰρ ἡμετέρους προγόνους⁴⁾ φασὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πυθέσθαι τε τὴν ἀπόβασιν τῶν βαρβάρων⁴⁾ καὶ βοηθήσαντας ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς χώρας⁴⁾ μάχῃ νικήσαντες⁴⁾ τρόπαιον στήσαι τῶν πολέμιων⁵⁾. Similes sententiae eademque fere verba iam in Gorgiae epitaphii fragmento inveniuntur⁶⁾. Cf. Planud. ad Hermog. V 548 Walz: μαρτύρια δὲ τούτων τρόπαια ἐστήσαντο τῶν πολέμιων, . . . tum de immortalitate et gloria caesorum Gorgias haec dicit: τοιγαροῦν αὐτῶν ἀποθανόντων ὁ πόθος οὐ συναπέθανεν, ἀλλ' ἀθάνατος οὐκ ἐν ἀθανάτοις σώμασι ζῇ οὐ ζώντων. Haec cum discipuli verbis conferas 4, 84: καὶ γὰρ ἐκείνων τὰ μὲν σώματα ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδωκαν, τῆς δ' ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην ἐποίησαν. Neque apud Platonem, qui Menexeno componendo vetustiorum oratorum disciplinam illudet, Gorgiana vestigia desunt. Cf. Menex. 240 D: καὶ πρῶτοι στήσαντες τρόπαια τῶν βαρβάρων. Nec aliter, quae de auxilio Lacedaemoniorum Isocrates fusius exponit, ex eodem, ne dicam ex Gorgiano, fonte originem ducere videntur. Cf. Menex. 240 C: ἐβοήθησεν⁷⁾ Ἑλλήνων οὐδεὶς⁷⁾ οὔτε Ἀθηναίοις πλὴν Λακεδαιμονίων. οὗτοι δὲ τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μάχης ἀφίκοντο. Hanc sententiam Isocrates ita auget, ut non solum Athenienses ob fortitudinem sed etiam Lacedaemonios ob celeritatem laudibus tollat. Lysiae eundem locum perquirentibus nobis non solum cum Panegyrico⁸⁾ sed etiam cum Menexeno et Gorgiae epitaphio communia occurrunt. Cf. Lys. 2, 20—26:

¹⁾ cf. Lys. 2, 23/4.

²⁾ cf. Lys. 2, 20.

³⁾ cf. Lys. 2, 24.

⁴⁾ Similiter Lys. 2, 26.

⁵⁾ cf. Gorg. Menex. Lys.

⁶⁾ cf. frg. 5. Sauppe Orat. Att. II 129. Diels p. 560.

⁷⁾ Lys. § 23.

⁸⁾ cf. Le Beau. p. 64, 65.

μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας [Paneg. 86] τῶν βαρβάρων διεκυνδύνευσαν . . . ἔστειλε πεντήκοντα μυριάδας στρατιάν. [Menex. 240 A: πέμψας μυριάδας μὲν πεντήκοντα] . . . οὐκ ἀνέμειναν πυθέσθαι οὐδὲ βοηθῆσαι¹⁾ τοὺς συμμάχους [Paneg. 86]²⁾, . . . ἀπήντων ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς . . . [Paneg. 86]²⁾ . . . τὰς μὲν ψυχὰς ἀλλοτρίας διὰ τὸν θάνατον κεκτηῖσθαι [Paneg. 86], τὴν δ' ἐκ τῶν κινδύνων μνήμην ἰδίαν καταλείπειν [Paneg. 84]³⁾ . . . καὶ τοὺς ἄλλους ἐλευθερώσειν . . . καὶ τῶν μὲν σωμάτων ἀφειδήσαντες, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀρετῆς οὐ φιλοψυχῆσαντες [Paneg. 84] . . . ἔστησαν μὲν τρόπαιον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος [Gorg., Paneg.], τῶν βαρβάρων [Menex.] . . . ἐμβαλόντων παρὰ τοὺς ὅρους τῆς χώρας [Paneg. 87]²⁾ . . . ὥστε οἱ αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν τὴν τ' ἐνθάδε ἄφιν τῶν βαρβάρων καὶ τὴν νίκην τῶν προγόνων [paulo aliter Paneg. 87]. Locos, quos attuli, inter se cohaerere apparet, maximeque Isocratis res miscendi⁴⁾ consuetudo inde cognoscitur, quod priorum oratorum sententias modo affert modo evitat. Certe totum locum inter ea exempla numerandum esse, quae vetustioris disciplinae alumni ediscere solebant, inde apparere videtur, quod Gorgiae magistri verba [τρόπαια . . .] et apud Platonem et apud Lysiam et Isocratem inveniuntur.

Deinde Isocrates Xerxis regis expeditionem, pugnas apud Salaminem et Artemisium commissas disserit. His in rebus enarrandis inter Lysiam et Isocratem rationem quandam statuendam esse facile ex iis locis, quos infra afferam, apparebit. Praeter Lysiam Platonis Menexenus nobis succurret. Cf. 4,88—98: στρατείας, ἣν αὐτὸς Ξέρξης ἤγαγεν . . . ὅς εἰς τοσοῦτον ἡλθεν ὑπερηφανίας⁵⁾, . . . βουλευθεὶς δὲ τοιοῦτον μνημεῖον⁶⁾ καταλιπεῖν, ὃ μὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς ἐστιν, . . . ὃ πάντες θρυλοῦσιν, ὥστε τῇ στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἡπείρου, πεζεῦσαι⁶⁾ δὲ διὰ τῆς θαλάττης⁶⁾, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας⁶⁾, τὸν δ' Ἀθω διορύξας⁶⁾.

¹⁾ cf. Menex. 240 C. Supra p. 37.

²⁾ cf. Le Beau p. 65.

³⁾ cf. Lys. 2, 81.

⁴⁾ cf. supra p. 7. Is. 13,16 *μεῖζαι καὶ τάξαι*.

⁵⁾ cf. Menex. 240 D.

⁶⁾ cf. Le Beau. p. 65. Lys. 2, 29.

πρὸς δὴ τὸν οὕτω μέγα φρονήσαντα . . . ἀπήντων¹⁾ διελόμενοι τὸν κίνδυνον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς Θερμοπύλας πρὸς τὸ πεζὸν . . καὶ τῶν συμμάχων ὀλίγους παραλαβόντες, ὥς ἐν τοῖς στενοῖς²⁾ κωλύσοντες αὐτοὺς περαιτέρω προελθεῖν, οἱ δ' ἡμετέροι πατέρες ἐπ' Ἀρτεμίσιον³⁾ . . . ὁμοίως ἐν τοῖς ναυτικοῖς κινδύνοις ὥσπερ ἐν τοῖς πεζοῖς τὴν ἀρετὴν⁴⁾ τοῦ πλήθους⁴⁾ περιγιγνομένην³⁾ . . . διεφθάρησαν καὶ ταῖς ψυχαῖς νικῶντες τοῖς σώμασιν ἀπέπινον, οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε θέμις εἶπεῖν, ὥς ἡττήθησαν⁵⁾, . . . ἤκλυσαν τῆς παρόδου τοὺς πολεμίους κρατοῦντας¹⁰⁾, . . . 96 ἐπειδὴ γὰρ οὐχ' οἶοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρως⁶⁾ ἅμα παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες ἅπαντα τὸν ὄχλον τὸν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐχομένην νῆσον ἐξέπλευσαν, ἔν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν . . . 93⁷⁾ Πελοποννησίων μὲν διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν καὶ ζητούντων ἰδίαν αὐτοῖς σωτηρίαν⁷⁾ . . . 96⁸⁾ ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ συλῶμενα καὶ νεῶς ἐμπιπραμένους, ἅπαντα δὲ τὸν πόλεμον περὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτῶν γιγνόμενον; . . .⁹⁾ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τῷ πράγματι γενομένους καὶ τὰς κραυγὰς⁹⁾ καὶ τὰς παρακελεύσεις, ἃ κοινὰ πάντων ἐστὶ τῶν ναυμαχούντων, οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ λέγοντα διατρίβειν . . . 98¹⁰⁾ ἀνάστατος γενομένη πλείους μὲν συνεβάλετο τριήρεις εἰς τὸν κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἢ σύμπαντες οἱ ναυμαχούντες. Neque Lysias superbiam Xerxis regis explicare omittit. Cf. Lys. 2, 29¹¹⁾: ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας . . . Non idem locus tamen similia apud Platonem inveniuntur, qui eos, qui apud Marathonem arrogantiam

¹⁾ cf. Lys. § 30.

²⁾ cf. Le Beau. p. 66, 67. Lys. 2,30.

³⁾ Menex. 240 D· 6,60.

⁴⁾ Hyper. epit. 19.

⁵⁾ Lys. 2,31.

⁶⁾ Lys. 2,33.

⁷⁾ Lys. 2,44.

⁸⁾ Lys. 2,37.

⁹⁾ Lys. 2,38, Gorg. frg. 27. p. 561 Diels.

¹⁰⁾ Lys. 2,32. Le Beau p. 66.

¹¹⁾ Le Beau. p. 65. Paneg. § 89.

Persarum puniverunt, laudibus tollit. Cf. Menex. 240 D: δεξάμενοι τὴν τῶν βαρβάρων δύναμιν καὶ κολασάμενοι¹⁾ τὴν ὑπερηφανίαν²⁾ ἑλῆς τῆς Ἀσίας καὶ πρῶτοι στήσαντες τρόπαια³⁾ τῶν βαρβάρων. Atque primum quidem eadem ὑπερηφανία vox apud Isocratem et Hyperidem occurrit, deinde verbum κολάζειν vel eiusdem verbi substantivum inter Platonem, Gorgiam, Hyperidem commune est, tum enuntiatum τρόπαια στήσαι praeter Platonem apud Gorgiam, Lysiam, Isocratem invenitur. Itaque Isocratem ut in § 87⁴⁾ ita in § 89 et ex Gorgiae et ex Platonis epitaphio vel potius ex eadem certe disciplina verba haurire apparet. Memoriae autem dignum, quod ὑπερηφανία verbum apud Platonem usitatum⁵⁾ apud Isocratem nisi in uno Panegyrici loco non invenitur. In eadem paragrapho 89 orator verbis ὁ πάντες θρυλοῦσιν . . . ad Lysiam et ceteros spectare videtur. Atque Lysias prae-
bet ea, quae Isocrates vituperans affert. Cf. Lys. 2, 29⁶⁾: ἑδὼν μὲν διὰ τῆς θαλάττης ἐποιήσατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλήσποντον; διορύξας δὲ τὸν Ἀθῶ. In sequentibus de Termopylis et de navibus Atheniensium, quarum numerum Isocrates adiecit, haec simillima sunt. Cf. Lys. 2, 30⁷⁾: Ἀθηναῖοι δ' οὕτω . . . εἰς τὰς ναῦς ἐμβάντες ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἐβοήθησαν, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ τῶν συμμάχων ἔνιοι εἰς Θερμοπύλας ἀπήντησαν, ἡγούμενοι διὰ τὴν στενότητα τῶν χωρίων τὴν πάροδον οἶοι τ' ἔσεσθαι διαφυλάξαι. Quae Isocrates de invidia Lacedaemoniorum dicit⁸⁾, ex Platonis eiusve auctoris ingenio fluxerunt. Menex. 242 A⁹⁾: ὁ δὲ φιλεῖ . . . τοῖς εὖ πράττουσι προσπίπτειν, πρῶτον μὲν ζῆλος,

¹⁾ cf. Gorg. frg. 5 Sauppe. Diels² p. 557: κολασταί . . cf. supra p. 30; Hyperid. epit. 5: κακούς κολάζουσα. Cf. supra p. 30.

²⁾ cf. Paneg. § 89. Hyperid. epit. 20. (p. 85 Bl.)

³⁾ cf. supra p. 37. Gorg. frg. 5 Sauppe. Diels² p. 557: ὑβρισταί . . τρόπαια. Lys. 2, 25; Paneg. § 87.

⁴⁾ cf. supra p. 37.

⁵⁾ cf. Plat. Conviv. 219 C.

⁶⁾ cf. Le Beau. p. 65.

⁷⁾ cf. Paneg. § 90. Le Beau. p. 66.

⁸⁾ cf. Paneg. § 91: Λακεδαιμόνιοι μὲν ζηλοῦντες τὴν πόλιν . .

⁹⁾ cf. Wendland p. 189.

ἀπὸ ζήλου δὲ φθόνος. ὁ καὶ τήνδε τὴν πόλιν . . . ἐν πολέμῳ τοῖς Ἑλλήσι κατέστησε. Maxime Lysias in hoc loco cum Platone consentire videtur. Cf. Lys. 2, 48¹⁾: Ἑλληνικοῦ πολέμου καταστάντος διὰ ζήλον τῶν γεγεννημένων καὶ φθόνον τῶν πεπραγμένων, . . . Isocrates sententiam illam in proverbii modum dictam exemplo Lacedaemoniorum explicandam suscipit. In Panegyrici § 91 verba τὴν ἀρετὴν <ἀντί> τοῦ πλήθους περιγιγνομένην³⁾ ad Menexenum et ad disciplinae²⁾ magistrum tendunt. Plato enim eodem loco Menexeni, quo Gorgiam et vetustiorum oratorum rationem philosophum illudere identidem adnotavi⁴⁾, haec scribit. (240 D): ἀλλὰ πᾶν πλήθος καὶ πᾶς πλοῦτος ἀρετῇ ὑπείχει. Isocrates eodem loco saepius utitur. Cf. 6, 60: οὐ τῷ πλήθει τῶν ἄλλων περιγιγνομένου ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς . . . Hyperides in epitaphio eandem sententiam usurpat. Cf. § 19: τὴν ἀρετὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀνδρείαν πλήθος . . . Eundem locum de Lysiae, Andocidis, Lycurgi orationibus sumptum apud Wendlandum⁵⁾ conferas. — De fortitudine Lacedaemoniorum haec inter Lysiam et Isocratem communia sunt. Lys. 2, 31: οὐ ταῖς φυχαῖς ἐνδεεῖς γένομενοι . . . οὐχ ἡττηθέντες τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἀποθανόντες, οὐπερ ἐτάχθησαν μάχεσθαι. Mihi quidem Isocrates in Panegyrici § 92 et in Archidami § 10⁶⁾ huius loci priorem partem [φυχαῖς . . . ἡττηθέντες], in Archidami § 100⁷⁾ eiusdem loci secundam partem afferre videtur. Oratorem enim diversis orationum locis ad sententias a

¹⁾ cf. Stallbaum, Platonis Menexenus. (Editio secunda). Gothae 1837. p. 63.

²⁾ cf. Wendland p. 188.

³⁾ supra p. 39³.

⁴⁾ supra p. 11, 37.

⁵⁾ p. 188.

⁶⁾ cf. 6, 10: τὰς δὲ φυχὰς ἔτι καὶ νῦν ἀηττήτους ἔχειν, . . .

⁷⁾ cf. 6, 100: οὐδ' ἡττήθησαν, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐπερ ἐτάχθησαν. Huc accedunt Lykurg. κατὰ Λεωκρ. § 48: οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες, ἔνθαπερ ἐτάχθησαν. Ps. Dem. distraxit sententiam epit. 19. Cf. Baiter. p. 61. Cf. Rauchenstein⁶ p. 80. Reuss Philol. LII (1894) p. 615, cui tamen credere non possum.

prioribus scriptoribus explicatas saepius redire, exempla cohaerentia divellere solere locis e Thucydidis epitaphio sumptis iam supra¹⁾ demonstrare conatus sum.

De muro a Lacedaemoniis in Isthmo structo Lysias haec praebet. Cf. 2,44²⁾: Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμὸν καὶ ἀγαπώντων μὲν τῇ σωτηρίᾳ. Athenienses in insulam Salamina emigrasse Lysias praedicare non omittit. Cf. 2, 33³⁾: ἐξέλιπον . . τὴν πόλιν, ἣν ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρους ἅμα τὰς δυνάμεις κινδυνεύσωσιν· ὑπεκθέμενοι δὲ παιῖδας καὶ γυναῖκας καὶ μητέρας εἰς Σαλαμῖνα, . . . De vastationibus Persarum simillimum locum afferam. Cf. Lys. 2, 37⁴⁾: ἐπιστάμενοι δὲ τὴν μὲν πόλιν ἡρημωμένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην καὶ μεστὴν τῶν βαρβάρων, ἱερῶν δὲ καιομένων . . . Eadem Persarum scelera⁵⁾ orator alio Panegyrici loco tangit. Paneg. § 155: οἳ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἔδῃ καὶ τοὺς νεῶς συλᾶν ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ καὶ κατακάειν ἐτόλμησαν; — Lysiam verbis καὶ τοὺς μὲν θορύβους⁶⁾ . . ab Isocrate reprehendi Marklandus olim coniecit⁷⁾. Cf. Lys. 2, 38: παρακλειυσμοῦ δ' ἀμφοτέρων καὶ κραυγῆς τῶν διαφθειρομένων, καὶ τῆς θαλάττης μεστῆς τῶν νεκρῶν . . . Iam Gorgiam pugnae navalis singulas res narrasse terrorem tumultumque descripsisse Scheel⁷⁾ ex fragmento 18 concludit: καὶ Γοργίας⁸⁾ ἀνεμίσγοντο δὲ λιταῖς ἀπειλαὶ καὶ εὐχαῖς οἰμωγαί. Apud Isocratem haec forma praeteritionis, qua proeliorum concursus enarrandos evitat, saepius⁹⁾ legitur. Cf. 9, 31¹⁰⁾: καὶ τοὺς μὲν

1) cf. supra p. 35 et antea.

2) cf. supra p. 39. Paneg. § 93.

3) cf. Paneg. § 96. Le Beau p. 66, 67.

4) cf. Paneg. § 96.

5) cf. Paneg. § 97.

6) cf. Baiter. p. 64.

7) Aeschylus in Persis Darium regem de Persarum impietate similia dicentem iam facit. Cf. v. 800 sq.: οἳ γὰρ μόλόντες . . . οὐ θεῶν βρέτη ἡδοῦντο σὺλᾶν οὐδὲ πιμπρᾶναι νεῶ βωμοὶ . . . Cf. Rauchenstein⁶⁾ p. 115.

7) cf. Scheel p. 41.

8) cf. Diels²⁾ p. 561.

9) cf. Rauchenstein⁶⁾ p. 83.

10) Scheel p. 41.

θορύβους τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακλεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; Certe haec loquendi formula inter locos communes numeranda est. — Denique Lysias, quod Athenienses socios numero navium superavisse dicit, cum Isocrate consentit. Cf. 2,42¹⁾: συνεβάλλοντο, . . . ναῦς δὲ πλείους τῶν ἄλλων συμμάχων . . . — Plato in Menexeno de pugnis apud Salaminem et Artemisium commissis non tacet. Cf. 241 A. B.: τὰ δὲ δευτερεῖα τοῖς περὶ Σαλαμῖνα καὶ ἐν Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσασι καὶ νικήσασι. Tamen loci communes praeter eos, quos supra attuli non ita patent.

Posteriorum temporum grammaticos, qua ratione oratores in orationibus componendis uti solerent, non fugit. Praeter omnes Aristoteles res gestas maiorum omnibus huius modi orationibus communes esse adnotavit. Cf. Rhet. I, 1367b (p. 50,27 R.): τὸ δ'ἐγκώμιον τῶν ἔργων ἐστίν, . . . διὸ καὶ ἐγκωμιάζωμεν πράξαντας. Idem Aristoteles facta ipsa enumerat. Cf. Rhet. II, 1396a (p. 144,12 R.²⁾): ἢ ἐπαινεῖν, εἰ μὴ ἔχοιμεν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἢ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἢ τὰ ὑπὲρ τῶν Ἡρακλειδῶν πραχθέντα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. Eandem rem Cicero memorat. Cf. de off. I, 18,61: Hinc rhetorum campus de Marathone, Salamine, Plataeis, Thermopylis, Leuctris . . .

His rebus expeditis Isocrates Athenienses dignos esse, qui omnes Graecos contra barbaros ducerent, multis verbis exponit. Hac in re multa cum Lysia communia sunt. Cf. 4, 103: οἶμαι δὲ πᾶσι δοκεῖν τούτους κρατίστους προστάτας γενήσεσθαι τῶν Ἑλλήνων. Cf. Lys. 2, 57³⁾): δεῖ μόνους καὶ προστάτας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡγεμόνας τῶν πόλεων γίγνεσθαι. — Cf. 4,105: δεινὸν ἡγούμενοι τοὺς πολλοὺς ὑπὸ τοῖς ὀλίγοις εἶναι. Adde Lys. 2, 56³⁾): οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες. Quin etiam idem annorum numerus apud utrumque legitur. Cf. 4,106: μετὰ γὰρ ταύτης

¹⁾ Paneg. 98.

²⁾ Rauchenstein⁶ p. 62.

³⁾ cf. Le Beau p. 67, 68.

οικοῦντες ἐβδομήκοντ' ἔτη διετέλεσαν ἄπειροι μὲν τυραννίδων, ἐλευθέροι δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀστασίαστοι δὲ πρὸς σφᾶς αὐτούς, εἰρήνην . . . Cf. Lys. 2,55—57¹⁾): ἐλευθέραν μὲν ἐποίησαν τὴν Ἑλλάδα, . . . ἐβδομήκοντα μὲν ἔτη τῆς θαλάττης ἄρξαντες, ἀστασιάστους δὲ παρασχόντες τοὺς συμμάχους . . . οὔτε τύραννος ἐν ταῖς Ἑλλήσι κατέστη . . . Neque in sequentibus inter Lysiam et Isocratem talia usque ad verborum fidem similia desunt. Cf. 4, 118²⁾) ὥστε μακρὸν πλεῖον ἐπὶ τὰδε Φασήλιδος μὴ καθέλκειν. Cf. Lys. 2, 57: οὔτε τριῆρεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς Ἀσίας ἔπλευσαν. — Cf. Is. 4,19: μετὰ γὰρ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ γενομένην ἀτυχίαν ἐτέρων ἡγεμόνων καταστάντων ἐνίκησαν μὲν οἱ βάρβαροι ναυμαχοῦντες. Cf. Lys. 2,58/9: ἀπολομένων γὰρ τῶν νεῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ . . . ἐτέρων γὰρ ἡγεμόνων γενομένων ἐνίκησαν μὲν ναυμαχοῦντες τοὺς Ἑλληνας.

Certe in altera Panegyrici parte loci cum aliis orationibus communes nobis rarius occurrunt, quam in paragraphis supra tractatis. Cuius rei causam in eo positam esse puto, quod orator inde a §§ 100—185 recentioris, ne dicam recentissimae, aetatis facta enarrat, quae in orationibus nondum detrita erant. Tamen testimonia non omnino desunt.

Praeter alia, quae de Cyri expeditione in Panegyrico leguntur, afferam. Cf. 4, 145. 147: καὶ γὰρ ἐκεῖνοι φανερώς ἐπεδείχθησαν ὑπὸ τῶν Κύρῳ συναναβάντων. Clearchi ducis nomen in quinta oratione nominatur. Cf. 5,90³⁾): λέγω δ' ἐκ τῶν μετὰ Κύρου καὶ Κλεάρχου συστρατευσαμένων. Similiter in oratione octava. Cf. 8,98³⁾): ἐπὶ δὲ τὸν βασιλέα Κλέαρχον καὶ στρατιὰν ἀνέπεμψαν. Neque in Panathenaico haec res neglegitur. Cf. 12, 104³⁾): τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κύρον . . . στρατηγὸν Κλέαρχον ἐπιστήσαντες, ἀνέπεμψαν . . . — Cyri mortem duae orationes tradunt. Cf. 4, 146: ἀλλ' ἐπειδὴ Κύρου τελευτήσαντος . . . Cf. 5,90: διὰ τὴν Κύρου προπέτειαν ἀτυχῆσαι. — De regis Persarum ignavia haec leguntur. Cf. 4, 147: τοσοῦτον αὐτῶν ἥττους ἦσαν, ὥσθ' ὁ βασιλεὺς ἀπορήσας τοῖς

¹⁾ cf. Le Beau p. 67. 68.

²⁾ cf. Le Beau p. 68.

³⁾ cf. Rauchenstein^o p. 110.

παροῦσι πράγμασι καὶ καταφρονήσας τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως. Cf. 5, 91: ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης συμφορᾶς συμπεσοῦσης οὕτω σφόδρα κατεφρόνησεν ὁ βασιλεὺς τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως. — Neque de perfidia regis Isocrates tacet. Cf. 4, 147: τοὺς ἄρχοντας . . συλλαβεῖν ἐτόλμησεν . . . καὶ μᾶλλον εἴλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἐξαμαρτεῖν ἢ πρὸς ἐκείνους ἐκ τοῦ φανεροῦ διαγωνίσασθαι. Cf. 5, 91: ἡγεμόνας εἰς λόγον ἐλθεῖν . . ὑπισχνούμενος μεγάλας δωρεάς . . . συλλαβὼν αὐτοὺς ἀπέκτεινε, καὶ μᾶλλον εἴλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἐξαμαρτεῖν ἢ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐρήμοις οὔσι συμβαλεῖν. Isocrates igitur non solum locos communes de priorum scriptorum orationibus sumere solet, quae in priore Panegyrici parte demonstrare conatus sum, sed etiam oratorem ipsum de recentiorum temporum factis novos locos fingere ex his de Cyri expeditione locis allatis apparere videtur.

Nec tamen altera Panegyrici pars vestigiis vetustioris disciplinae caret. Cf. 4, 158: εὖροι δ' ἂν τις ἐκ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὕμνους πεποιημένους, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας θρήνους ἡμῖν γεγενημένους, καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἐορταῖς ἄδομένους, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἡμᾶς μεμνημένους. Isocratem clarissimam antithesin ex Gorgiae epitaphio deprompsisse notum est¹⁾. Cf. Philostrat. V p. 1; 9, 5: ὅτι τὰ μὲν κατὰ τῶν βαρβάρων τρόπαια ὕμνους ἀπαιτεῖ, τὰ δὲ κατὰ τῶν Ἑλλήνων θρήνους. Praeterea ex Lysiae epitaphio similia verba mihi in mentem veniunt, ubi antitheta Gorgiana non desunt. Cf. Lys. 2, 2. 3: παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις²⁾ οἱ τὰ αὐτῶν πενθοῦντες κακὰ τὰς τούτων ἀρετὰς ὕμνοῦσι . . μνήμην παρὰ τῆς φήμης . . ὕμνοῦντας μὲν ἐν ταῖς ᾠδαῖς³⁾, λέγοντας δ' ἐν τοῖς τῶν ἀγαθῶν ἐγκωμίοις⁴⁾.

¹⁾ cf. Spengel art. script. p. 66. Scheel p. 37. Diels² p. 544.

²⁾ similitudinem inter hunc locum et Panegyrici § 27 supra adnotatam conferas p. 21.

³⁾ apud Thucydidem, qui cum hoc loco communia nonnulla praebet, Homerus ipse appellatur. Cf. Thuc. II, 41: πᾶσαν . . θάλασσαν . . πανταχοῦ μνημεῖα. . . Ὁμήρου ἐπαινέτου. Neque Isocrates Homeri nomen omittit: § 159: Ὁμήρου . . ; ὅτι . . ἐνεκωμίαςε.

⁴⁾ Thalheim contra codicum auctoritatem τοῖ· ἐγκωμίοις emendavit. Apud Isocratem ταῖ ἐορταῖ leguntur. Cf. Paneg. § 158.

Iam subsistamus. Qua ratione Isocrates in Panegyrico componendo utatur, locis et de Panegyrico et de aliis oratoris scriptis sumptis demonstrare conatus exempla satis multa cum sententiis ab Antiphonte, Gorgia, Thucydide, Lysia, Platone adhibitis communia congessi. Quaeritur autem, unde hi loci proficiscantur. Ad Antiphontem prooemia et epilogi ducunt, quae explicavi¹⁾. Huc accedit, quod Antiphontem et Thucydidem²⁾ inter se consentire iam dudum constat³⁾. Adhuc, quae inter Thucydidem et Isocratem communia esse dixi, a Gorgia originem ducere viri doctissimi contendunt. Inter Gorgiam enim et Thucydidis epitaphium rationem artiore statuendam esse Wilamovitz⁶⁾, Maass⁷⁾ Norden⁴⁾, Scheel⁵⁾, probaverunt. Verumenimvero sententias plerasque apud oratores usitatas ad unum auctorem redire, quamvis enucleare libenter studeamus, tamen ex totius disciplinae conexu ortas esse et apparet et saepe ultima est sententia nostra ratioque. Ex Lysiae scriptis Isocrates multa hausisse⁸⁾ videtur nisi uterque de vetustioribus communes sumpsit locos.

Tamen fortuna nos saepissime impedixit, ne locos inter oratores communes usque ad fontes persequamur. Coracis enim, Tisiae, Protagorae, Thrasy Machi⁹⁾, Theodori¹⁰⁾, aliorum et sophistarum et oratorum scripta perdita dolemus. Hos eloquentia multum valuisse verbis credere necesse est Aristotelis qui eorum nomina una cum oratoribus clarissimis a nobis supra tractatis affert¹¹⁾. Certe praeter Gorgiam et Antiphontem multi sophistae et oratores usque ad Isocratis aetatem in artem loquendi excolendam concurrerunt:

¹⁾ cf. supra p. 12 - 18.

²⁾ qui multis locis supra allatis cum Isocrate consentit.

³⁾ cf. Both, de Antiphontis et Thucydidis genere dicendi. Marb. 1875. Nietzsche, de Antiphontis elocutionis proprietate quadam. Regimont. 1881. Norden, Antike Kunstprosa. Lips. 1898. p. 99.

⁴⁾ cf. Norden ibid. p. 96—99.

⁵⁾ cf. Scheel p. 35.

⁶⁾ cf. Hermes XI (1876) p. 294.

⁷⁾ cf. Hermes XXII (1887) p. 570.

⁸⁾ de Olympiaco cf. p. 26, alia diversis locis.

⁹⁾ cf. Schwartz. supra p. 6.

¹⁰⁾ cf. supra p. 6.

¹¹⁾ cf. supra p. 6.

Vita.

Natus sum Ernestus Pflugmacher in oppido Marchiae, quod Soldin vocatur, pr. id. Sept. anni 1883 e parentibus evangelicae fidei addictis, patre Friderico, vectigalibus administrandis praefecto, matre Maria e gente Schulz. Civis Borussus sum. Inde a prima pueritia patrem familiamque secutus multas deinceps urbes adii, Eberswaldam, Regimontum, Landsbergam. Cottbusam, Francofurtum ad Viadrum scholamque saepe mutavi. Postremo receptus Francofurti in gymnasium Fridericum Guilelmum praeclarissimisque praeceptoribus usus anno h. s. III maturitatis testimonium accepi. Alinae universitatis Ludovico Maximilianeae deinde per bis senos menses civis adfui. Autumno anni h. s. IV academiae Berolinensis civibus adscriptus sum. Ubi postquam annum degi, hanc sedem Musarum Pomeranam petii. Nuper publica examina Gryphiae absolvi.

Docuerunt me viri clarissimi Crusius, Furtwaengler, J. de Müller, Vollmer, Weymann, de Wölflin Monacenses; Delbrück, Diels, Helm, Hirschfeld, Kekulé, Klebs, C. F. Lehmann, Paulsen, Pfeiderer, Wentzel, de Wilamowitz Berolinenses; Bernheim, Bickel, Gercke, Heller, Hosius, Kroll, Otto, Pernice, Radermacher, Rehmke, Schuppe, Seeck, Zupitza Gryphienses.

Factum est Gercke et Hosii benevolentia, ut per duo sex menses sodalis ordinarius seminarii philologi essem. Seminario historico Bernheim et Otto, exercitationibus archaeologicis Pernice benigne me admiserunt.

Praeceptoribus illis omnibus gratias habeo quam maximas, imprimis autem Alfredo Gercke, qui mihi semper dux fuit benevolentissimus.

---

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED

LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below, or
on the date to which renewed.
Renewed books are subject to immediate recall.

INTER-LIBRARY

LOAN

OCT 5 1964

DEC 17 1968

RECEIVED

DEC 23 '68 -3 PM

LOAN DEPT.

DEC 13 1973

REC. CIR. JUL 8 '75

SENT ON ILL

AUG 25 2003

U. C. BERKELEY

LD 21A-40m-11,'63
(E1602s10)476B

General Library
University of California
Berkeley

U. C. BERKELEY LIBRARIES

C047024762

736448

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

